

Německé předsednictví Evropské unie

6. evropské setkání lidí žijící v chudobě

Boj s chudobou a vyloučením ze společnosti

Dosažené pokroky, plánovaná opatření

Zpráva z konference

Brusel, 4. – 5. květen 2007

Obsah

Program konference	2	
6. evropské setkání lidí žijících v chudobě: rámec a obsah konference	3	
Hlavní body konference	7	
Celá zpráva	10	
1	Společný uvítací projev předsedajících konferenci	11
2	Zahajovací projev a uvítací řeči	13
3	„Co jsme požadovali, jaký zastáváme názor“ Symbolické objekty prezentovány na konferenci	20
4	Výsledky workshopů a plenární schůze	29
5	Závěrečná prohlášení	34
Příloha 1: Závěry 6. evropského setkání lidí žijících v chudobě, uskutečněného za německého předsednictví, prezentované Radě pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a spotřebitelské záležitosti 30. a 31. května 2007		36
Dodatek 2: Účastníci		39

Program konference

6. evropské setkání lidí žijících v chudobě: rámec a obsah konference

Jedním z hlavních úkolů zodpovědné politiky je hledání způsobů, jak bojovat s chudobou a vyloučením ze společnosti. Z tohoto důvodu se na lisabonském summitu, který se konal v roce 2000, setkali prezidenti a předsedové vlád a vytyčili jako cíl politiky Evropské unie, jehož má být dosaženo v roce 2010, „dosažení nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomiky, schopné udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností. Aby mohlo být tohoto cíle dosaženo, je třeba vytvořit jednotnou strategii zaměřenou na (...) boj s vyloučením ze společnosti". Ve snaze dosáhnout tohoto ambiciózního cíle německé předsednictví v Radě Evropy zdůrazňuje potřebu nalezení shodných znaků v rámci obecného evropského sociálního modelu pro 21. století, který by byl schopen vhodně reagovat na všechny formy chudoby a vyloučení ze společnosti. V rámci tohoto procesu bude dáno slovo všem zainteresovaným osobám – také a hlavně těm, jejichž práva na účast ve společnosti jsou omezena tím, že se nacházejí na jejím okraji. Evropská setkání lidí žijících v chudobě, která se od roku 2001 konají vždy v první polovině roku, jsou důležitým prvkem při zajišťování větší účasti na Evropské úrovni.

Letošní 6. evropské setkání lidí bojujících s chudobou se konalo 4. a 5. května 2007 za německého předsednictví v Radě EU v kongresovém centru Palais d'Egmont v Bruselu. Jak pokud jde o obsah, tak organizaci, bylo setkání připraveno organizačním výborem složeným ze zaměstnanců Evropské sítě proti chudobě EAPN, zástupců německého federálního ministerstva práce a sociálních věcí, generálního ředitele Evropské komise pro zaměstnanost, sociální otázky a rovné příležitosti, zástupců Německé národní konference proti chudobě, Asociace pro toleranci a rozvoj – čtvrtý svět, FEANTSA (Evropská federace národních organizací pracujících s bezdomovci), belgické vlády a zástupce Ministerstva práce, rodiny a sociálních věcí Slovinské republiky.

Samotného setkání se zúčastnilo kolem 220 osob včetně delegací lidí žijících v chudobě ze všech členských států Evropské unie kromě Rumunska a také delegace z Norska. Německé předsednictví Rady EU zastupoval vicekancléř a federální ministr práce a sociálních věcí Franz Müntefering a státní sekretář federálního ministerstva práce a sociálních věcí Franz Thönnies. Za Evropskou komisi se setkání zúčastnil Komisař pro zaměstnanost, sociální otázky a rovné příležitosti Vladimír Špidla. Mnohé členské státy na konferenci vyslaly zástupce ministerstev sociálních věcí a stálých zastoupení a také členy Výboru pro sociální ochranu (SPC), Evropského parlamentu a Rady Evropy. Kromě toho se setkání zúčastnili také zástupci nevládních organizací, sociální partneři a vysokoškolská inteligence.

Cílem dvoudenní konference bylo shrnutí a objasnění vývoje sociální situace, ve které se nacházejí lidé žijící v chudobě z členských států Evropské unie, od roku 2001, kdy bylo zorganizováno první setkání. Každodenní pozitivní zkušenost odrážela důležitost účasti těch, kteří se boje proti chudobě a vyloučení ze společnosti osobně účastní. Delegace v rámci workshopů vypracovaly konkrétní shrnutí výzev a priorit souvisejících se sociální integrací, které považovaly za nejnaléhavější, a ve formě zpráv je předaly zúčastněným politickým zástupcům evropských institucí a členských států.

Při přípravě konference vypracovala EAPN metodickou příručku určenou národním delegacím a vyzvala je, aby své názory zobrazily formou trojrozměrných objektů. Tyto objekty byly hlavními příspěvky co do obsahu konference. Po oba dny byly prezentovány plénu a umožnily intenzivní vhled do problematiky a nahlížení lidí žijících v chudobě na území členských států. Objekty ozřejmily požadavky, které je třeba zahrnout do evropského sociálního modelu. Z dané prezentace bylo zřejmé, že faktory, které vedly k chudobě a vyloučení ze společnosti, jsou v rámci Evropské unie velmi podobné, ale jejich konkrétní dopad na možnosti účasti na životě společnosti a realizaci se mohou v závislosti na úrovni sociálního systému, která se v jednotlivých případech velmi různí, značně lišit.

Uvítání a zahájení

Setkání uvedli oba předsedající konference, biskup *Maria Jepsen* a *Prof. Dr. Ernst-Ulrich Huster*, kteří ve svém společném uvítacím proslovu znovu zdůraznili důležitost sociálního rozměru Evropy. Jsou to zvláště samotní lidé trpící chudobou a vyloučením ze společnosti, kdo potřebuje podporu a komu má být umožněno se setkání zúčastnit. Mandát ovšem sahá daleko nad rámec konference, a proto předsedající všem přítomným připomněli potřebu jednoty slov a činů. Německý vicekancléř a federální ministr práce a sociálních věcí *Franz Müntefering* se tímto aspektem zabýval ve své úvodní řeči a zdůraznil, že boj proti chudobě a vyloučení ze společnosti není pouze věcí lidské solidarity, ale představuje dobře pochopitelný zájem společnosti jako celku. Stát zde nese zodpovědnost za to, že jednotlivcům umožní, aby se o sebe postarali sami. Přístup ke spravedlivé práci, nabídka možností v oblasti vzdělávání a zajištění vhodného bydlení jsou podle jeho názoru základy, na kterých boj proti chudobě a vyloučení ze společnosti spočívá. Evropský komisař pro zaměstnanost, sociální otázky a rovné příležitosti *Vladimír Špidla* ve svém uvítacím projevu zdůraznil, že je třeba vyzvat politické činitele, aby se vážně zabývali problémy a potřebami zejména lidí, kteří žijí na okraji společnosti. Evropská unie může dosáhnout sociální integrace, pouze pokud budou do sjednocovacího procesu zahrnuti všichni občané. Efektivní politika zaměřená na boj s chudobou a vyloučením ze společnosti musí umožnit přístup k práci, která zajišťuje živobytí, rovné příležitosti v oblasti vzdělávání a výcviku, přístup k odpovídající zdravotní péči a také sociální výhody a služby jako celek. Zástupce

evropského komisaře pro lidská práva *Lauri Sivonen* ve svém uvítacím projevu poukázal na nezcizitelnost lidských práv a uvedl, že chudoba a vyloučení ze společnosti jsou trvajícím porušováním lidské důstojnosti. Politika zaměřená na boj proti chudobě a vyloučení ze společnosti se musí týkat všech typů diskriminace a zajistit přístup k právu účastnit se života společnosti všem lidem. Mezi těmito dvěma příspěvky prezentovala kritickou zprávu a zkušenost z loňského setkání z perspektivy lidí, kterých se dané problémy přímo týkají, *Virginie Poilvert*, jež se zúčastnila také 5. konference. Setkání lidí žijících v chudobě představovala jedinečnou příležitost vyslechnout právě zainteresované osoby. Díky nim došlo k obeznámení se s projevem chudoby a vyloučení ze společnosti v Evropě prostřednictvím prezentace podobností i rozdílů. Setkání prosazovala solidaritu se zainteresovanými osobami a v tomto smyslu byla také citelným povzbuzením pro všechny, kdo se zhostili aktivní role, aby v rámci boje proti chudobě a vyloučení ze společnosti nepolevovali ve svých snahách.

Prezentace objektů a workshopy

První den, který nesl název „*Co jsme požadovali, jaký názor zastáváme*“ – *Shrnutí prvních pěti Evropských setkání lidí žijících v chudobě*“, byly prezentovány objekty z Rakouska, Belgie, Bulharska, Kypru, Dánska, Finska, Itálie, Francie, Švédska, Malty, Řecka, Německa, Maďarska, Irska, Lotyšska, Litvy, Lucemburska a EAPN a byly komentovány v plénu. Účastníci poté v rámci sedmi uspořádaných workshopů pod názvem „*Společné balení strategií – Podpora dialogu – Posílení zpětné vazby – Pohled do budoucna – Umožňování větší účasti a sociální soudržnosti*“ pokračovali v diskusi o problémech a úspěších v oblasti sociální integrace. Výsledky workshopu byly shrnuty do zpráv, které byly druhý den prezentovány plénu.

Diskuse a výměna informací

Druhý den byl zahájen prezentací objektů delegací z České republiky, Nizozemska, Norska, Polska, Portugalska, Slovinska, Španělska a Velké Británie a také Výboru pro sociální ochranu, belgického ministerstva sociálních věcí a veřejného zdravotnictví a Evropské komise. Poté bylo plénum seznámeno s výsledky a závěry workshopů. Prezentace těchto krátkých zpráv pak rozpoutala diskusi mezi Jérôme Vignonem, ředitelem direktorátu pro sociální ochranu a integraci, Elise Willameovou, předsedkyní evropského Výboru pro sociální ochranu, Renzem Fiorem, předsedou organizace Emmaus International a delegáty. Tématem debaty byla problematika a projevy chudoby a vyloučení ze společnosti a také možná řešení ze strany evropských institucí. Ústřední roli hrála otázka pokračování otevřené účasti na evropského ústavního procesu a také výzva k podpoře většího počtu účastníků jak na evropské, tak na národní úrovni.

Závěr a výhled

Setkání bylo zakončeno uzavíracími proslovy Franze Thönnese, státního sekretáře německého ministerstva práce a sociálních věcí, Luda Horemanse, předsedy EAPN a Davora Dominkuše, úřadujícího generálního ředitele pro sociální otázky Ministerstva práce, rodiny a sociálních věcí Slovinské republiky. Zástupkyně členských států v rámci Výboru pro sociální ochranu Willameová předala Thönnesovi červený megafon, objekt, který vytvořili vládní zmocněnci. Tento objekt vyzývá všechny, koho se daná problematika týká, aby nahlas vyjádřili svůj názor a adresovali ho zodpovědným politickým představitelům, a zároveň apeluje na zástupce, aby zájmy těchto osob hlasitě hájili. Státní sekretář Thönnese megafon předal generálnímu řediteli Dominikušovi, zástupci země, která bude Radě Evropy předsedat v nadcházejícím období.

Hlavní body konference

Důležitá témata a diskusní příspěvky konference jsou shrnuty v níže uvedeném přehledu. Byly vypracovány a prezentovány delegacemi s použitím trojrozměrných objektů v rámci workshopů a diskusních skupin:

- Delegáti se shodli na tom, že prosperita v Evropské unii roste. Zároveň však vyjádřili znepokojení nad dalším prohlubováním rozdílů mezi chudými a bohatými, které se netýká pouze Evropy. Zároveň bylo zaznamenáno, že otázka spravedlivého rozdělování hraje v politickém programu pouze okrajovou roli.
- Ze strany některých delegátů je cíl vytyčený na lisabonském summitu týkající se vymýcení chudoby do roku 2010 považován za klamnou naději. Na druhé straně bylo zaznamenáno zhoršování životních podmínek, což se týká zejména lidí žijících v chudobě a osob vyloučených ze společnosti. Nástroje zajišťující sociální integraci chápou nikoli jako prostředky sloužící k tomu, aby si mohli pomoci sami, ale naopak spíše jako mecenášství a omezení jejich účastnických práv.
- Účastníci konference mají největší obavy v souvislosti s další liberalizací a privatizací veřejných služeb. Podle jejich zkušeností mají tato opatření ze sociálního hlediska okrajový dopad a činí přístup k základním službám jako k vodě, či dodávce energie složitějším či finančně nákladnějším.
- Za hlavní rizika vedoucí k vyloučení ze společnosti, která tu v menší, tu ve větší míře znepokojují občany jednotlivých členských států Unie, účastníci považují dětskou chudobu, nevýhodné postavení žen, omezený přístup ke vzdělání a zdravotní péči, vysokou míru nezaměstnanosti, problém bezdomovců a nedostatečné dostupnosti bydlení. V některých případech sociální systémy nezajišťují, nebo zajišťují nedostatečně, ochranu před těmito riziky.
- Zdaleka nejvážnějšími příčinami vyloučení ze společnosti jsou diskriminace a rasismus. Postihují široké spektrum skupin obyvatel, jako například národnostní menšiny (hlavně Romy), handicapované občany, rodiče samoživitele, seniory a také přistěhovalce.
- Byla vyjádřena nespokojenost se způsobem, jakým je v jednotlivých zemích Evropské unie zacházeno s žadateli o azyl, jenž není v souladu se snahou o ochranu lidské důstojnosti. Také situace lidí, kteří nemají platné doklady, a lidí stěhujících se za prací je často v rozporu se základními právy.

- Chudoba seniorů je největším problémem zejména v nových východoevropských členských státech. V této souvislosti vyvstává například problém, že sociální dávky a sociální služby vymezené v rámci evropského sociálního modelu často nestačí k tomu, aby zabránily chudobě.
- Ačkoli členové vlády a představitelné veřejné správy v mnoha členských zemích Evropské unie jsou si nyní více vědomi problému účasti zainteresovaných osob, delegáti stále zaznamenávají nedostatky, pokud jde o konkrétní realizaci daných cílů. To se týká například účasti na legislativním procesu, ale také v rámci každodenních administrativních úkonů.
- Mít pravdu vždy neznamená obdržet spravedlivé zacházení. Delegáti informují o závažných problémech v oblasti vynucování práva a v této souvislosti vyzývají veřejné činitele k dodržování povinností a poskytování informací.

Výše uvedené skutečnosti ozřejmují, že úspěšná sociální integrace je přáním, ale pro mnoho lidí v Evropě nikoli realitou. Řešení sociálních problémů je tedy klíčovou zatěžkávací zkouškou pro legitimitu celého evropského sjednocujícího procesu. Sociální integrace nemůže být dosaženo bez dialogu s lidmi, kterých se tato problematika přímo týká, jež očekávají, že s nimi bude jednáno s úctou, a doufají ve zlepšení podmínek pro komplexní sociální integraci v atmosféře rovnosti.

Evropská unie usiluje o zlepšení sociální soudržnosti v rámci a mezi jednotlivými členskými státy. 6. setkání lidí žijících v chudobě poskytlo možnost zvláštního náhledu na dopady lisabonské strategie. Pozornost byla zaměřena nikoli na politiky či akademiky, ale na to, aby byly vyslechnuty samotné „oběti“, jež představovaly odborníky ve své problematice. Byla umožněna výměna zkušeností mezi samotnými zainteresovanými osobami, ale také mezi politickými činiteli a zúčastněnými zástupci institucí a sdružení, jako například Evropské odborové konfederace (ETUC) a byly navázány kontakty například se sítí organizací zasazujících se o patřičné sociální zabezpečení či práva dětí a mládeže (Eurochild). Konference také prokázala, že tato „Evropa potřebuje tváře“, jak to vyjádřil její předsedající, biskup Maria Jepsen. Je to vzkaz všem, kterých se tato problematika týká: „Jste někdo! Víme o vás a respektujeme vaši situaci.“ V pozadí této konference je jistota, že existuje mnoho státních i veřejných zařízení, iniciativ a pomocných pracovníků, kteří se o lidi, jež se ocitli ve složité situaci, již starají. Výsledky setkání vyznívají ve formě těchto náhledů na danou problematiku a jejich prostřednictvím jsou zaznamenány projevy vyloučení ze společnosti, které si sociální Evropa již nemůže dovolit tolerovat.

Po společném úvodním projevu obou předsedajících konference bylo prezentováno shrnutí hlavních bodů jednotlivých položek programu setkání. V případě, že budete požadovat více informací, v příloze je uveden seznam účastníků podle jejich země původu a funkce.

Celá zpráva

1 Společný uvítací projev předsedajících konferenci

Lisabonská strategie z roku 2000, Evropská síť proti chudobě, Evropská setkání lidí žijících v chudobě: je dobře, že existují, ale kéž by byly známější a obdržely větší podporu ze všech stran a úrovní – a v neposlední řadě, doufáme, že jednoho dne jich již nebude potřeba. V nejbližší době to však jistě nebude možné, pravděpodobně nikdy. Počet těch, co jsou chudí, co žijí v zavrženímhodné chudobě, stále roste – o tom není pochyb. Projděte se po našich městech, zasurfujte si po internetu a najdete potvrzení tohoto jevu, který se vyskytuje v celé Evropě. To činí tuto konferenci ještě důležitější; dojde zde k výměně zkušeností a bude dodána odvaha, setkají se lidé, kteří by jinak ve skutečnosti o sobě ani nevěděli. Zde budou moci muži a ženy, kterým je svěřena různá míra zodpovědnosti a kteří jsou různým způsobem zainteresováni, naslouchat jeden druhému a vymezit strategii proti chudobě minulosti i chudobě, která Evropě nadále hrozí.

S tématem chudoby jsme se mohli seznámit různými způsoby. Já, Maria Jepsen, po 15 let v Hamburku působím jako evangelicko-luteránský biskup a setkávám se tam zejména s lidmi, kteří nemají domov ani příjem, a také se ženami žijícími v chudobě. Já, Ernst-Ulrich Huster se více než 25 let zabývám výzkumem problematiky související s chudobou a vyloučením ze společnosti a spolupracuji s veřejně prospěšnými a nevládními organizacemi, ale také s vládními orgány a Evropskou komisí. Jistě, cítíme obrovské rozdíly, ale zároveň jsme zasaženi značnou přizpůsobivostí chudých lidí, jejich nápaditostí, zachování si sil v boji o přežití a jejich solidaritou – ale také se často setkáváme s šokujícím druhým extrémem: depresí, ochromením a marginalizací.

Bible je nám návodem; čteme v ní zaprvé, že chudí lidé budou vždy existovat, i když je zde zároveň patrná neustálá snaha o to, aby nebyli odstrkováni, aby nebyli využíváni, aby jim naopak byl projeven soucit a spravedlnost. Jsme poměřováni podle toho, zda respektujeme chudé lidi a umožňujeme jim žít ve spravedlivých podmínkách. U příležitosti 50. výročí podpisu Římské smlouvy, 25. dubna tohoto roku, Společenství protestantských církví v Evropě (CPCE) vyjádřilo v souvislosti s budoucností Evropy pět přání. Cituji ze třetího přání:

„Evropská unie potřebuje více spravedlnosti. Navzdory všem ekonomickým úspěchům, téměř 80 milionů lidí v EU stále žije na pokraji chudoby a jednomu dítěti z pěti chudoba hrozí. Více než 17 milionů lidí v Evropské unii je nezaměstnaných. Rozdíly mezi chudými a bohatými se v mnoha evropských zemích stále více zvětšují. Protestantské církve v Evropě by si přály Evropskou unii, která usiluje o vyváženost ekonomické a sociální politiky, v rámci které je

poskytována vzájemná podpora a která bojuje s chudobou a sociální stigmatizací usilovněji než dosud.“

Aby se toto přání splnilo, je zapotřebí dvou věcí: zaprvé musí všichni, kdo se potýkají s chudobou a vyloučením ze společnosti, navzájem komunikovat a navzájem si naslouchat, společně diskutovat o návrzích. Zadruhé musíme přispět penězi, nejen pouhým mluvením, musíme úzce propojovat jednotlivé činnosti, například snahy v rámci této konference, úsilí EAPN, Evropské komise, vlád členských států, národních organizací aktivních v boji proti chudobě, nevládních organizací a jiných výborů, přesněji řečeno naplánovat činnosti v souladu s lisabonskou a pozdější niceskou rezolucí. Lisabonské usnesení Rady Evropy z roku 2000, jmenovitě učinit z Evropy do roku 2010 nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomiku, ale také docílit větší sociální soudržnosti musí být uvedeno do praxe.

Do vypršení plánované lhůty nyní zbývá pouze tři a půl roku. Proto je letošní setkání lidí žijících v chudobě tak důležité: našim úkolem je kritické zhodnocení situace a vymezení toho, co má a mělo by být stanoveno jako následující cíle. Může se zdát, že dané dva cíle spolu souvisí jen vzdáleně, nebo dokonce spolu nesouvisí vůbec: nejdynamičtější ekonomika a sociální soudržnost musí být vzájemně propojeny. Zároveň vychází najevo, že Evropa je zodpovědná také za něco jiného: vinou chudoby a vinou toho, že je jejich země zasažena válkou, přicházejí do naší Evropy přistěhovalci z celého světa, s pasem a povolením k pobytu, či bez nich. Tato Evropa je součástí globálního ekonomického systému, který ze sociálního hlediska marginalizuje velké množství obyvatel světa. Chudoba a vyloučení ze společnosti v rámci Evropy i mimo ni jsou komplexními tématy, která mohou vést k polemikám, ale pro která je také třeba najít odpovídající strategie, jež by nás posunuly o krok dál. Snažme se toho společně dosáhnout.

Biskup Maria Jepsen

Hornolabská evangelicko-luteránská církev, Hamburg

Prof. Dr. Ernst-Ulrich Huster

Evangelická univerzita aplikovaných věd

Rýnsko-Vestfálsko-Lippe Bochum

2 Zahajovací projev a uvítací řeči

Zahajovací projev

„Zodpovědnost za celek – respekt k jednotlivci –

Pro Evropu se sociální tváří”“

Franz Müntefering, federální ministr práce a sociálních věcí

Uvítací řeč

Vladimír Špidla

Evropský komisař pro zaměstnanost, sociální otázky a rovné příležitosti

Lauri Sivonen

Poradce – Kancelář komisaře pro lidská práva Rady Evropy

Zpráva shrnující předchozí zkušenosti

Virginie Poilvert

Účastnice 5. evropského setkání lidí žijících v chudobě

„Evropa je jednou z nejbohatších oblastí na Zemi.
Nikoho by nemělo nechávat chladným, že i zde lidé žijí v chudobě.”
Franz Müntefering

Německý federální ministr práce a sociálních věcí Franz Müntefering se ve svém projevu zaměřil na jasný politický úkol: „Politici činitelé jsou zodpovědní za celek. A musí respektovat jednotlivce.“ Proto se boj proti chudobě a vyloučení ze společnosti v Evropské unii netýká pouze lidského soucitu, ale jak lze snadno pochopit, je v zájmu společnosti jako celku. V rámci realizace politických cílů a navzdory různým zvyklostem se Evropa ve 27 členských státech může opřít o společné sociální hodnoty a myšlenky. Například myšlenka sociálního státu, sociální tržní ekonomiky a sociálního partnerství se ve své podstatě týká všech částí Evropy. A: „Máme stejnou představu o lidské důstojnosti a sociální společnosti. Ta řídí naše činy a znamená závazky na politické scéně.“ Jednou z hlavních výzev evropské sociální politiky v této oblasti bude přetvoření vnitřního trhu v trh sociální a nazírání na ekonomické, ekologické a sociální otázky jako na celek. Motto německého předsednictví v Radě Evropy je příhodné: „Spojenými silami k sociální Evropě - k sociálnímu světu!”

Ministr Müntefering zdůraznil, že národní zvyklosti jsou dominantními faktory sociální politiky. Proto vyzval k intenzivnější výměně zkušeností – „s větší odvahou směřovat ke konkrétním cílům a usilovat o jasné, transparentní monitorování dosaženého pokroku v odpovídajících sociálních oblastech“. Německé předsednictví se v této souvislosti bude v rámci revize

integrovaných opatření za rok 2008 zasazovat o prosazení opatření v rámci sociální politiky. Nepůjde pouze o formulování „minimálních standardů, ale také sociálního pokroku, o který stále musíme usilovat“.

Hlavním úkolem v rámci sociální politiky – podle ministra Münteferinga – je vymezit pro všechny lidi fázi, prostor, kterého se budou moci účastnit. Podle názoru ministra Münteferinga hrají v politice sociální integrace klíčovou roli následující tři myšlenky:

- Vzdělání vytváří základ pro to, aby se člověk ve svém životě mohl svobodně rozhodovat. Je to jeho právo, a proto je výchozím bodem pro všechny úvahy. Rovné příležitosti jsou podmíněny rovným přístupem ke vzdělání, a to již od samého počátku tak, aby lidé neuvízli ve spirále a neocitli se bez perspektivy a vyloučení ze společnosti a aby jednotlivé cesty chudoby, které tito lidé nastoupili, mohly být co nejdříve přerušeny.
- Práce člověku nepřináší pouze prostředky k živobytí, ale znamená také respekt, uznání a – v ideálním případě – seberealizaci. Když se na věc podíváme z tohoto hlediska, snaha o dosažení plné zaměstnanosti je v souladu se zachováním principu sociální integrace. V této souvislosti je třeba říci, že největší poptávka po práci je ze strany nevyučených dělníků. K tomu, aby člověk zlepšil svou situaci na trhu práce, je třeba celoživotního vzdělávání a úzce specializovaných schopností. Německé předsednictví v Radě Evropy shrnuje snahy v dané oblasti do termínu „dobrá zaměstnání“. Tento požadavek znamená jak více pracovních příležitostí, tak spravedlivou mzdu, právní ošetření, zdravotní péči při práci, zaměstnání, která jsou vstřícná k rodičům, a dostatečné možnosti dalšího vzdělávání.
- Třetím nezbytným předpokladem pro zajištění práv na sociální účast je přístup k odpovídajícímu bydlení v prostředí, kde stojí za to žít.

Politika, která bere lidi vážně, nemůže přislíbit rychlý návod na to, jak chudobu a vyloučení ze společnosti odstranit. Avšak: „Pokrok je možný!“ – toto je stálý závazek a směr, kterým se bude (evropská) politika ubírat. Političtí činitelé nesmí rezignovat na to, aby se zabývali skutečností, že existují lidé, kteří jsou vyloučeni z těchto tří sfér života. V rámci úsilí o sociální integraci je na jedné straně potřeba větší zodpovědnosti, na straně druhé práva na spolehlivou podporu státu. Myšlenka sociálního státu a solidarity je podle ministra aktuálnější než kdykoli předtím, ale je také třeba více veřejné snahy a soukromé iniciativy.

“Pokud my politici chceme ve vašem zájmu přijmout opatření a zhodnotit, jaký dopad tato opatření v rámci boje proti chudobě a vyloučení ze společnosti budou mít, musíme dbát toho, co se nám snažíte sdělit.“

Vladimír Špidla

Evropský komisař pro zaměstnanost, sociální otázky a rovné příležitosti **Vladimír Špidla** si myslí, že každodenní politické snažení má své rezervy, pokud jde v rámci politického procesu o poskytnutí lepších možností začlenění pro ty, kterých se chudoba přímo týká, a dodává, že je také třeba pozorněji naslouchat jejich potřebám. Zodpovědná politika přece závisí právě na tom, aby byli tito lidé vyslechnuti, protože pouze v případě, že jsou schopni vyjádřit a předložit své požadavky, mohou být v rámci (sociální) politiky přijata opatření, která jim budou šitá na míru. Evropská unie opakovaně spojuje problém sociální integrace se svou 50letou historií. Je třeba si povšimnout, že otázky sociální soudržnosti a integrace se v Unii, která roste a roste ustavičně, stávají stále naléhavějšími, ale zároveň stále složitějšími. Evropská unie na to reagovala na amsterodamském summitu, který se uskutečnil roku 1997 a na kterém došlo k rozšíření unijních kompetencí v oblasti sociální ochrany. Na základě skutečnosti, že „počet lidí žijících v rámci Evropské unie pod hranicí chudoby a ve vyloučení ze společnosti je nepřijatelný“, prezidenti a předsedové vlád se v roce 2000 na lisabonském summitu usnesli na tom, že budou ve všech členských státech s chudobou a vyloučením ze společnosti efektivně bojovat, a jako lhůtu pro dosažení výsledků si vytyčili rok 2010.

Po prostudování závěrů Společné zprávy o sociální ochraně a sociálním začlenění vypracované Evropskou komisí v únoru 2007 však shledáme, že hrozba chudoby je v Evropské unii stále velká, v průměru se v roce 2004 týkala 16 procent obyvatel. Uvedená čísla zároveň ukazují na značné rozdíly ve vyspělosti mezi a v rámci jednotlivých členských států – ale také na gendrově specifické rozdělení rizika chudoby. Společná zpráva také zdůrazňuje potřebu přizvání všech zainteresovaných osob a sociálních partnerů v rámci občanské společnosti k debatě, jejímž výsledkem bude navržení národních strategií pro boj proti chudobě a vyloučení ze společnosti. Podpora účasti je klíčovým aspektem boje proti chudobě a vyloučení ze společnosti. Netýká se to pouze naslouchání lidem, kterých se dané problémy týkají, ale také jejich vhodného zapojení do politického procesu.

Komisař Špidla uvedl, že díky Otevřené metodě koordinace v oblasti sociální ochrany a sociálního začleňování byl v rámci Evropské unie vytvořen systém podrobných hlášení, který má k dispozici značné množství kvantitativního materiálu o současných evropských sociálních trendech. Stále však chybí kvalitativní studie, které by konkrétním způsobem popisovaly a analyzovaly podmínky, v nichž lidé žijí. Zkušenosti těchto lidí nebyly systémově postiženy a zpracovány. Je proto důležité, aby se tyto skupiny jednotlivců účastnily diskusí a průzkumů více, než tomu bylo doposud. Na evropských setkáních lidí žijících v chudobě bývá zdůrazňováno toto právo na vyslechnutí těch, kterých se dané problémy týkají. Jak řekl komisař Špidla, vytváří fórum pro výměnu zkušeností mezi lidmi žijícími v chudobě a politickými činiteli. Setkání nabízejí prostor k tomu, aby byli tito lidé vyslechnuti, pochopeni a aby jedni od druhých získali potřebné informace. Setkání tedy v průběhu let napomohla

prohloubení pochopení mnohorozměrného charakteru chudoby a vyloučení ze společnosti a poskytla možnost seznámit se s osobními zkušenostmi těchto lidí.

Z této výměny zkušeností také vyplynulo, že efektivní politika zaměřená na boj proti chudobě a vyloučení ze společnosti musí brát v potaz mnoho aspektů, které jsou navzájem propojeny a navzájem se umocňují. To se týká kompetencí v rámci sociální politiky, jako například přístupu k práci, která lidem zajišťuje živobytí, zajištění rovného přístupu ke vzdělání a výcviku, k odpovídající zdravotní péči a také (bezbariérového) přístupu k sociálním výhodám a službám jako celku.

Komisař Špidla zdůraznil, že Evropská unie v rámci svých členských států usiluje o posílení sociální soudržnosti. Pokud jde o realizaci tohoto záměru, má k dispozici celou řadu nástrojů, včetně zpráv vypracovaných pro potřeby OMC, strukturálních fondů a unijního programu POKROK, který byl znovu zahájen v roce 2007. Různé iniciativy Komise jsou zaměřeny na to, aby upozornily na jisté skupiny, jež se potýkají se specifickými problémy, a to prostřednictvím podpory projektů na zlepšení pracovních příležitostí pro lidi, kteří jsou nejvíce vzdáleni trhu práce.

Rok 2007 je Evropským rokem rovných příležitostí pro všechny. Aby motto Evropské unie „Jednota v rozmanitosti“ (*In varietate concordia*) nezůstalo jen na papíře, bude třeba zdůraznit souvislost mezi politikou zaměřenou na podporu rovných příležitostí a sociální integrací. Za tímto účelem však do evropského integračního procesu musí být vhodným způsobem zapojeni i občané. V tomto smyslu 6. setkání lidí žijících v chudobě napomáhá a podporuje boj proti chudobě a vyloučení ze společnosti na všech úrovních.

“Lidská práva nejsou pouze luxusem malé privilegované elity. (...) Chudoba je v podstatě útokem na lidskou důstojnost. Ale je také nepřekonatelnou překážkou pro využívání výhod, které jsou garantovány v rámci občanských a politických práv.“

Lauri Sivonen

Svou uvítací řeč jako zástupce Rady Evropy přednesl také **Lauri Sivonen**, poradce komisaře pro lidská práva Rady Evropy. Podle názoru Thomase Hammarberga, komisaře pro lidská práva, je 6. setkání lidí žijících v chudobě dobrou příležitostí ke zhodnocení pokroku, který byl dosažen v rámci lisabonské strategie. Pozornost se soustředí na otázku, čeho v Evropě již bylo dosaženo a zda bude Unie schopna do roku 2010 dosáhnout vytyčených cílů.

Od setkání v roce 2001, na kterém zazněla otázka, jak mohou lidé, jichž se dané problémy týkají, sami přispět k naplnění a zhodnocení lisabonské strategie, uplynula dlouhá doba.

Poté se setkání konala v pravidelných ročních intervalech – což je dostatečným potvrzením toho, že se stala významnou a plodnou složkou realizace evropské politiky zaměřené na boj proti chudobě a vyloučení ze společnosti. Díky těmto setkáním zároveň došlo k ozřejmění ambicí Unie spočívajících v přesvědčení, že opatření na potírání chudoby a vyloučení ze společnosti by měla být vždy vymezena ve spolupráci s těmi, kterých se tyto problémy týkají, a s těmi, jež hájí jejich zájmy.

Společná zpráva o sociální ochraně a sociálním začleňování, kterou prezentoval komisař Špidla 20. února 2007, však také dokládá, že mnoho lidí uprostřed prosperující Evropy zůstává na okraji společnosti. 16 % evropských mužů a žen žije v chudobě a 10 % v domácnostech, jejichž členové jsou nezaměstnaní. A ačkoli bylo zaznamenáno, že roste povědomí veřejnosti o otázkách týkajících se vyloučení ze společnosti, mnoho chudých lidí zůstává stigmatizováno a znevýhodněno.

Jako organizace zasazující se o lidská práva se Rada Evropy zabývá také otázkami chudoby a vyloučení ze společnosti. Rada Evropy přijala dvě důležité konvence, které garantují základní práva, v podobě Evropské konvence na ochranu lidských práv a základních svobod, pokud jde o občanská a politická práva, a Evropskou sociální chartu, co se týká sociálních a ekonomických práv. Jedním z nejdůležitějších cílů, o jejichž dosažení Rada Evropy v rámci těchto konvencí usiluje, je ochrana sociálních práv.

Lidská práva nejsou privilegiem jednotlivých skupin obyvatelstva. Sociální a ekonomická práva podporují svobodu a občanská práva – a naopak! Lidem, kteří žijí v chudobě a jsou vyloučení ze společnosti, je přístup k těmto právům odepřen. Lidé, kteří musí každý den bojovat o přežití, se nemohou účastnit veřejného života.

Jedním z cílů tohoto setkání je – podle Sivonena – upozornění na příklady úspěšné integrace. 23. dubna 2007 Rada Evropy ve spolupráci s Evropskou komisí prezentovala novou evropskou diskusní platformu pro etické iniciativy zaměřené na boj s chudobou a vyloučením ze společnosti v duchu solidarity. Tento projekt je výjimečný v tom, že se důsledně snaží zapojovat ty, kterých se daná problematika týká, a nikoli jim na prvním místě poskytovat pomoc prostřednictvím institucí.

Xenofobie a rasismus jsou dnes ústředními evropskými tématy. Příklad Romů dokládá propojení otázky rasismu s formami extrémní chudoby. Romové jsou obětmi diskriminace v mnoha oblastech, pokud jde o systém vzdělávání a zdravotní péče, trh práce či přístup k sociálním službám. Dalším důvodem k obavám je téma dětské chudoby. Chudoba a vyloučení ze společnosti mohou mít přímý vliv na psychické i fyzické zdraví dětí a na jejich vzdělávací možnosti.

Stručně řečeno, Sivonen uvedl, že chudoba vždy souvisí s popřením práv těch, kteří jsou jí postiženi. Politika zaměřená na boj proti vyloučení ze společnosti tedy musí pro všechny zajistit přístup k právům na účast na životě společnosti. To zároveň znamená právo na vzdělání, na výcvik a na práci, na odpovídající bydlení a sociální (zdravotnické) služby. Způsob boje proti chudobě prostřednictvím uplatňování lidských práv vede k tomu, že je lidem umožněno, aby svá práva plně uplatňovali!

„Tyto konference nám umožňují, abychom se navzájem setkali, a motivují nás k tomu, abychom jiným lidem žijícím v chudobě předali myšlenku účasti. Pro naši delegaci to bylo jako bychom se nadechli z kyslíkové lahve!“

Virginie Poilvert

Jako členka francouzské delegace se **Virginie Poilvert** zúčastnila 5. evropského setkání lidí žijících v chudobě a podělila se s námi o své zkušenosti a dojmy. Hovořila jak o minulém setkání, tak o očekáváních, která vkládá do této konference. Loňské setkání bylo jedinečnou příležitostí k šíření povědomosti mezi širokou veřejností. Poskytlo lidem žijícím v chudobě možnost zasadit se jak ve svůj prospěch, tak pro druhé. Účastníci konference proti chudobě a vyloučení ze společnosti bojují po mnoho let a jsou si vědomi toho, že ke změně současného trendu je zaprvé potřeba času, ale uvědomují si také to, že toho lze dosáhnout pouze ve spolupráci s mnoha ostatními lidmi činnými v této oblasti. Setkání lidí žijících v chudobě jsou v rámci těchto snah důležitým nástrojem.

Virginie Poilvert uvedla, že účastníci byli s celkovou sociální situací v Evropské unii a s existujícími rozdíly v úrovni sociálního zabezpečení seznámeni prostřednictvím mnoha příkladů z reálného života. Být chudý v Evropě neznamená být stejně chudý jako ostatní! Problémy, s kterými se lidé musí potýkat, se velmi liší. V tomto smyslu setkání také umožnilo konfrontaci osobních zkušeností s chudobou.

Podle názoru Virginie Poilvert byla bruselská setkání dobrou příležitostí pro větší zapojení lidí, kterých se daná problematika týká. Delegáti měli zaprvé k dispozici fórum, v rámci kterého si mohli vyměňovat názory a vyjádřit solidaritu a díky kterému také cítili, že jsou ze strany politických činitelů bráni vážně. Účast na těchto setkáních přinesla konkrétní výsledky ve Francii. Regionální i mezinárodní setkání se například konala ve spolupráci se sociálními nadačními organizacemi. Cílem těchto setkání bylo, aby se sociální pracovníci a lidé žijící v chudobě navzájem poznali a společně stanovili konkrétní formy účasti. Bylo třeba upoutat pozornost politických činitelů a přesvědčit je o tom, že řešení sociálních problémů existují. Dalším přímým důsledkem 5. evropského setkání bylo vytvoření sdružení „*La parole du citoyen*“ (Občanův hlas), které umožnilo setkání lidí postižených chudobou se sociálními pracovníky.

S ohledem na letošní setkání Virginie Poilvert vyjádřila naději, že budou vytvořeny podmínky k tomu, aby mohly být stanoveny a prodiskutovány další kroky, které je třeba podniknout. Lisabonská strategie počítá s tím, že v boji proti chudobě bude do roku 2010 dosaženo značného pokroku. Otázkou je, jaký vývoj země Evropské unie zaznamenaly. Virginie Poilvert také zmínila výše uvedené přístupy k boji proti chudobě a vyloučení ze společnosti: přístupu k trhu práce, k důstojnému příjmu a k bydlení, integraci vystěhovalců a účasti lidí, kterých se dané problémy týkají atd. Zdůraznila důležitost pokračování úsilí o dosažení tohoto cíle za účelem zajištění sociální Evropy ve prospěch jejích občanů. Setkání lidí žijících v chudobě byly možností se zde setkat, vyměnit si informace a překonat vlastní pasivitu.

Přes to všechno nesmíme zapomínat na to, že po výměně zkušeností musí následovat činy – jinak by šlo jen o plané řeči.

3 „Co jsme požadovali, jaký zastáváme názor“ Symbolické objekty prezentovány na konferenci

Pod názvem „Co jsme požadovali, jaký zastáváme názor“ dvacet pět delegací, Evropská komise, Výbor pro sociální ochranu, belgické federální ministerstvo sociální integrace a EAPN shrnuly své zkušenosti z předchozích pěti setkání a výsledky ztvárnili prostřednictvím trojrozměrných objektů. V této souvislosti vyvstala otázka, jaký má začleňování lidí žijících v chudobě dopad na proces sociální integrace. Prezentace jsou rozděleny podle oblastí působnosti a jejich hlavní myšlenky jsou popsány níže. Některé prezentace se zaměřily na více témat, a proto patří do více skupin.

Chudoba a účast

Prezentace z Bulharska, Kypru, Francie, Velké Británie a Portugalska se různými způsoby zaměřily na to, jak chudoba může být synonymem pro společnost, která ztratila rovnováhu. Tento jev můžeme zaznamenat bez ohledu na různý stupeň prosperity například ve Francii a v Bulharsku. Chudoba a zkušenost s vyloučením ze společnosti tedy nezávisí na rozvinutosti dané společnosti, a proto je těžké podmínky, ve kterých se nacházejí lidé, jichž se dané problémy v jednotlivých zemích týkají, vyjádřit statistickými údaji. Pokud se ovšem zaměříme na samotné lidi, můžeme si díky prezentacím povšimnout, že konkrétní zkušenost s chudobou a vyloučením ze společnosti a jejich průvodní jevy spočívající v nedostatku účasti a omezeném využívání možností jsou stejně univerzální jako střety týkající se rozdělování sociálních dávek a politické kontroverze.

Bulharská delegace prostřednictvím prezentace bezvýznamných objektů (šálku, jemuž chybělo dno, a plastové cigarety) vyjádřila myšlenku, že lidé žijící v chudobě se cítí být vyloučení z života společnosti, izolováni a stigmatizováni. Chudoba je vnímána jako ztráta smyslu života. Boj proti chudobě a vyloučení ze společnosti se však nesoustřeďuje pouze na lepší integraci jednotlivců do společnosti. Je také tématem politické debaty o tom, jak by měly být rozděleny zdroje, kterými společnost disponuje, jako celek. Je sociálně spravedlivé – ptá se bulharská delegace – že vláda věnuje více prostředků na obranu státu, zatímco spousta důchodců nevyžije se svým důchodem?

Tato myšlenka zaujala také kyperskou delegaci, která si položila otázku, jak by mohla být dále posilována účast lidí žijících v chudobě na politickém procesu. Také, nebo možná zejména v zemi, kde je chudoba spíše okrajovým jevem, vyvstává problém politických loby sociálních menšin. Zatímco v Bulharsku o vyloučení seniorů ze společnosti každý ví, na Kypru je stále za lidi žijící v chudobě a ty, jež jsou vyloučení ze společnosti, třeba lobovat a uvést jejich problémy do kolektivního povědomí. Jak bylo patrné z kyperské prezentace, potýká se Kypr se dvěma obzvláště palčivými otázkami: zaprvé s problémy financování sociálních projektů v rámci země, ale také ze strany Evropské unie, a zadruhé s malým pokrokem, kterého bylo pro lidi dosaženo.

Společnost, která se chce vyznačovat vyvážeností, musí lidi žijící v chudobě i ty, jež jsou vyloučení ze společnosti, přijmout za své právoplatné členy. Musí respektovat jejich práva a

posílit jejich účast na životě společnosti. Prezentace francouzské delegace ukázala, jak lze v boji proti chudobě a vyloučení ze společnosti po malých krůčcích dosáhnout zvýšení povědomosti. Bylo to právě ve Francii, kde setkání lidí žijících v chudobě dosáhla ohlasu jak na národní, tak na regionální úrovni. Bylo například zahájeno několik samoorganizovaných iniciativ, na kterých se lidé, jichž se daná problematika týká, mohou zviditelnit a aktivně prosazovat práva na účast.

Posláním této aktivity není ponechat člověka na pospas situaci a izolaci. Účast je podmíněna vytvořením odpovídajících politických a sociálních podmínek, ale nejméně stejně důležitá je vůle jednotlivce aktivně se účastnit procesu implementace základních hodnot: „svobody, rovnosti, účasti“, které francouzský objekt symbolizuje. Pouze prostřednictvím neutuchajícího tlaku ze strany řadových občanů se nakonec politický proces bude moci těmto lidem otevřít.

Také delegace z Velké Británie se domnívá, že práva lidí žijících v chudobě na účast ve společnosti jsou mnoha způsoby popírána. Podle názoru členů této delegace může být příslib sociální účasti zobrazen jako dveře, před kterými se nacházejí různé bariéry. Rasismus, všechny druhy diskriminace, nedostatek pracovních příležitostí, omezený přístup k sociálním a kulturním službám, to vše vede k tomu, že lidé žijící v chudobě stále častěji žijí vzhledem k majoritní společnosti v paralelním světě. Příklad VB také ukazuje, že větší účasti lze dosáhnout. Skupina například upozornila na to, že kvalitativní průzkumy zaměřené na lidi, kterých se daná problematika týká, a vypracování národních akčních plánů proti chudobě a vyloučení ze společnosti v rámci lisabonské strategie jistě vedlo k většímu zainteresování těchto lidí.

Také výtvar portugalské delegace byl koncipován v podobném duchu, volá po lepším zorganizování účasti například v oblasti práce se seniory. Větší zaměstnanosti a rozvoje volnočasových aktivit pro znevýhodněné seniory má být dosaženo v rámci projektu „Umožnění účasti“ – částečně ve spolupráci s místními firmami. Objekt, který delegace prezentovala, porcelánový talíř s květinovým vzorem, symbolizuje schopnost seniorů díky svým zkušenostem a dovednostem přeměnit něco očividně nepotřebného v umění. I dalších devět menších projektů mohlo dosáhnout svých cílových skupin, jako například dětí, mládeže či mentálně postižených. Jednotlivé aktivity ukazují, jak lze u jednotlivých cílových skupin dosáhnout požadované účasti. Před námi je však ještě dlouhá cesta; musí být vytvořeny sítě a prostor pro účast. Opakovaně se ukázalo, že je těžké použít příklady úspěšných řešení v rámci krátkodobých modelů v reálné dlouhodobé praxi.

Chudoba a ztráta solidarity

Chudoba a vyloučení ze společnosti jsou aspekty ztráty solidarity mezi lidmi, a to nejen v rámci společnosti jako celku, ale často také v rámci samotných skupin lidí žijících v chudobě. Jsou zatlačeni do ústraní, buď záměrně, nebo podvědomě. Tito lidé zmizí z dohledu a neexistuje mezi nimi žádný automatický mechanismus, díky kterému by se byli schopni sjednotit a vyjádřit své potřeby. Psychické i fyzické vypětí každodenního života je často příliš velké; v mnoha případech chybí nejen možnost, ale také síla svá práva hájit. Delegace z Itálie, Rakouska, Španělska, Německa a Slovinska se soustředily na tento problém.

„Bylo jednou jeden malý, smutný chlapeček. Jeho oči pozorovaly svět, který se mu zdál tak velký. V dětství zažil, co to je bolest. Od svého života nic neočekával" – takto začíná prezentace italské delegace, která vypráví o malém chlapci, který po celý svůj život zakoušel nedostatek solidarity a (sociální) izolaci. Jednoho dne se tento chlapec na tržišti setkává s mnoha jinými lidmi, kteří se také ocitli na okraji společnosti. A najednou se něco změní, lidé si najednou uvědomí, že jejich síla je v počtu – spojí se a začnou mluvit společnými ústy.

Pocit vyloučení a bezmocnosti jednotlivce ztvárnili také Rakušané. Vytvořili kostku, která svými stranami symbolizuje různé aspekty chudoby a vyloučení ze společnosti. Jednotlivé strany se dotýkají pouze hranami – to znamená, že každý jednotlivec či skupina je nakonec se svými problémy a potřebami sám. A tato kostka objasňuje také něco jiného, totiž že bez ohledu na to, jak kostku otočíme, vidíme vždy pouze jednu její stranu. Stejně tak selektivní je vnímání společnosti a stejně tak náhodná je nakonec i sociální pomoc a podpůrné služby. Mámě štěstí, pokud naše kostka vyhraje. Daná skupina může upoutat pozornost a obdržet pomoc. Ostatní zůstanou ve stínu – a budou se pouze částečně dotýkat svými hranami, takže nakonec zůstanou izolováni na svých vlastních stranách, aniž by byli schopni navázat kontakt.

Podobné myšlenky můžeme zaznamenat také v příspěvku španělské delegace. Pestrobarevné balónky symbolizují témata, která lidé žijící v chudobě a vyloučení ze společnosti hájí ve svém zájmu. Vytvoření sítě, účast ze strany těchto lidí, empatie, pozornost a schopnost sám sobě pomoci, to jsou myšlenky španělské delegace, které naznačují způsob, jak v partnerském duchu najít řešení sociálních problémů.

Krajíc chleba prezentovaný německou delegací symbolizuje schopnost společnosti projevit solidaritu a plně se podílet na společné prosperitě. Chléb je toho symbolem – může se lehce rozlomit a zahnat hlad všech rovnou měrou. V rámci setkání lidí žijících v chudobě tato delegace také zaznamenala známky toho, že ztrátě solidarity lze účinně čelit. Přítomnost politických činitelů se během let zvýšila, takže se setkání více zviditelnila a začala být brána vážně nejen ze strany jejich účastníků. Německá národní konference o chudobě loni zorganizovala podobné setkání v Německu, čímž také posílila účast zainteresovaných lidí na národní úrovni. I když jsou tyto aktivity pro boj proti chudobě a vyloučení ze společnosti velmi důležité, nesmíme zapomínat na otázku rozdílu mezi chudými a bohatými, a zasazovat se o spravedlivější ekonomický a sociální systém – v tomto smyslu alespoň vyzněla výzva německé delegace.

Slovinská delegace se k této myšlence připojila a dodala, že boj proti chudobě a vyloučení ze společnosti může být vyhrán pouze v rámci společného mezinárodního úsilí. Každý stát má své problémy a snaží se je řešit po svém. Sociální problémy se však nezastavily na hranicích společného domu Evropa. Z tohoto důvodu Evropská unie musí dávat pozor, aby se členské státy navzájem nepřelstily, ale prostřednictvím spolupráce a výměny zkušeností společně čelily mezinárodním trendům majícím vinou evropeizace a globalizace za následek zánik solidarity.

Mnohorozměrný charakter chudoby

Příspěvky delegací z Polska, Maďarska, Malty, Řecka, Nizozemska, Dánska, Lucemburska a Švédska poukazují na mnohorozměrný charakter chudoby a vyloučení ze společnosti. Věnují pozornost širokému spektru rizik vyloučení ze společnosti a vymezují cílové skupiny, které jsou nejvíce ohroženy – ženy, děti a bezdomovci. Polská delegace prezentovala kaktus, který je jednoduchým, ale působivým symbolem jak rozdílnosti vyloučení ze společnosti, tak silné vůle na straně těch, kterých se tyto problémy týkají, svou situaci změnit. Ani společné působení těch nejnepříhodnějších vlivů této malé rostlince nezabrání, aby přežila. A stejně jako kaktus občas potřebuje vodu, také lidé žijící na okraji společnosti potřebují zvláštní podporu, aby jejich schopnosti mohly rozkvést.

V souvislosti s různými riziky chudoby se maďarská delegace zaměřila na její zdravotní důsledky, omezený přístup ke vzdělání a výcviku a neodpovídající přístup k výhodám a (sociálním) službám vyznačující se existencí mnoha bariér. V Maďarsku bylo zaznamenáno, že v mnoha případech je situace mnohem horší v zemědělských oblastech než ve městech. Státní sociální systém navíc nereaguje na tlak, který existující problémy vytvářejí.

Příhodným symbolem pro situaci, ve které se nacházejí lidé na Maltě, je polonafouknutý balón. Nafouknutá část symbolizuje pokrok, kterého bylo v boji proti chudobě a vyloučení ze společnosti dosaženo, zatímco jeho druhá část znázorňuje výzvy do budoucna. Delegace uvedla, že o mnohorozměrném charakteru chudoby se toho ví mnoho, ale že v politickém procesu to často hraje druhořadou roli. Zatímco politická scéna se pozvolna otevírá postupům, které umožňují větší účast zainteresovaných osob, například v parlamentu byl poprvé diskutován návrh zákona za přítomnosti nevládních organizací, často se na mnoha místech setkáváme s nedostatkem ochoty dát znalostem běžných souvislostí a možných řešení konkrétní formu. Z tohoto důvodu delegace vyzvala ke zvýšenému úsilí v šíření povědomosti, a to prostřednictvím dalších projektů zaměřených na zkoumání problémů souvisejících s chudobou, například zakládáním dalších nevládních organizací, lepším využíváním strukturálních fondů nebo stanovením sociálního začlenění hlavním tématem napříč politickým spektrem.

Řecká delegace vyjádřila podporu maltskému soupisu požadavků prostřednictvím dopisu v lahvi. Symbolizuje potřeby lidí, kterých se dané problémy týkají, a zároveň je apelem na politické činitele. Láhev obsahuje požadavek na zahájení dialogu s cílem spravedlivějšího rozvržení pozitivních dopadů prosperity společnosti a vymezení oblastí, ve kterých je momentálně potřeba zasáhnout – zaměstnanost, zabezpečení seniorů, bydlení, zdravotní péče, pitná voda zdarma, dostupné dodávky energie, ale také vzdělání a přístup ke kultuře – poukazuje na široké spektrum problematiky vyloučení ze společnosti.

V rámci prezentací byla ovšem zmíněna i možná řešení v boji proti vyloučení ze společnosti. Například podle názoru nizozemské delegace dosáhla vláda v boji proti chudobě a vyloučení ze společnosti významných pokroků. Seznam, který prezentovala, také ozřejmuje obrovskou různorodost dané problematiky. Delegace má například zato, že klesla míra nezaměstnanosti žen, domácí násilí bylo rozpoznáno jako problém, mezi mládeží bylo zaznamenáno méně odchodů ze školy a zlepšil se také přístup handicapovaných lidí

k veřejným službám. Na druhé straně však v mnohých oblastech problémy stále přetrvávají. Ve městech je například nedostatek dostupného bydlení. A nezaměstnanost mládeže je stále vysoká. Tak jako tak je obtížné vymezit, do jaké míry lisabonská strategie přispěla ke zlepšení sociální situace. Není ovšem pochyb, že díky ní byl lépe pochopen mnohorozměrný charakter rizik vyloučení ze společnosti a její zásluhou také stále probíhá debata o zvýšení účasti zainteresovaných osob a hledání řešení v rámci politických programů.

Dánská delegace svým objektem chtěla upozornit zejména na propojení chudoby a neodpovídajících možností vzdělání. Prezentovala projekt, díky kterému se jsou sociálně znevýhodnění mladí lidé schopni postavit na vlastní nohy, a to do té míry, že znovu dokážou za sebe přijmout zodpovědnost. Mládež je prostřednictvím uplatňování vnímavého přístupu a poskytnutí poradenství připravována na to, aby se uměla zorientovat na trhu práce a v rámci tohoto procesu se znovu naučila respektovat sama sebe i druhé. Tento projekt na konkrétních příkladech ukazuje, jak může poskytnutí možnosti vzdělání šitého na míru určité cílové skupině prorazit spirálu chudoby a vyloučení ze společnosti.

Delegace z Lucemburska se zaměřila zejména na téma zdravotních rizik, které s sebou chudoba nese. Jejich symbolem je polička „Shalf“ – slovní hříčka vzniklá zkombinováním slov ‚share‘ (= sdílet) a ‚shelf‘ (= polička), na níž se jako ve vitríně nacházejí předměty denní potřeby. I když chudoba je v bohatých zemích jako je Lucembursko pouze okrajovým problémem, delegace nicméně zmínila významný problém, kterým je přístup lidí žijících v chudobě ke zdravému jídlu. Nedostatek finančních prostředků na jedné straně a omezený přístup k informacím o zdravém jídlu na straně druhé vedou k nezdravému životnímu stylu, a to zejména u dětí, které pocházejí ze znevýhodněných rodin. Sociální obchod s potravinami jako ten, který funguje v Lucembursku, může být prvním krokem směrem k praktickému uplatnění práva na zdravé jídlo.

Švédská delegace prezentovala stručný přehled konkrétních příkladů jednotlivých forem chudoby. Rizika vyloučení ze společnosti, která se často hromadí, vedou ke ztrátě elánu, což má za následek, že ‚oběti‘ si o sobě vytvářejí negativní obraz a často z dané situace viní sama sebe. Závislost na sociálních dávkách a podpoře vytváří nejen pocit závislosti – ale připravuje také lidi, kterých se dané problémy týkají, o svobodu rozhodování o jejich životě. Chudoba a vyloučení ze společnosti vedou k sociální izolaci, podílet se na životě společnosti je možné jen do velmi omezené míry. To má dále za následek pocit zbytečnosti. Chybí postupy a činnosti, jež by daly každodennímu životu těchto lidí jistý řád. V těchto případech je také často těmto lidem omezen přístup ke zdravotní péči, což je velmi špatné, protože život v chudobě často znamená také fyzické i psychické vypětí. Chudoba a vyloučení ze společnosti může být v případě, že s jejich ‚oběťmi‘ není jednáno s respektem k lidské důstojnosti, a když je rozhodováno o nich, a nikoli s nimi – stručně řečeno, když je jim odepřena účast, ponižující.

Chudoba a problém bezdomovců

Další skupina delegací vymezila jako jednu z nejzákladnějších lidských potřeb přístup k přiměřenému bydlení. Prezentace delegací z Belgie, České republiky, Norska a Finska poukázaly na to, že mnoho lidí ve vysoce rozvinutých průmyslových zemích Evropské unie

nemá střechu nad hlavou, nebo je nuceno žít v nedůstojných podmínkách. Tito lidé bývají také chudobou a vyloučením ze společnosti nejvíce postiženi. Bez domova, který je místem, jež skýtá ochranu a možnost odpočinku, je přístup k odpovídající sociální účasti na míle daleko. Pokud je navíc příčinou i důsledkem vyloučení xenofobie a rasismus, jako v případě Romů, zdá se bezdomovectví být situací popsanou v Hlavě 22*, vyznačující se každodenním porušováním obecných lidských práv.

Belgická delegace symbolizovala základní lidskou potřebu ochrany a bezpečí stanem. Skupina belgických zástupců jí chtěla ztvárnit výzvu k zajištění práva všech lidí na odpovídající bydlení, které je ústřední a základní podmínkou sociální účasti. Aby stan mohl lidi chránit, je také třeba, aby jim byl umožněn přístup k sociálním službám, zvláště v oblasti vzdělávání a zdravotní péče. Konkrétně se delegace vyjádřila ve smyslu, že by si přála, aby byla ve větší míře rozpoutána otevřená diskuse o tom, jak lze vymezit základní lidské potřeby a jakými právy a povinnostmi mají být doplněny.

Také česká delegace prostřednictvím svého objektu upozornila na základní lidské právo, právo na domov. Skromný příbytek bez střechy měl symbolizovat skutečnost, že v České republice je mnoho domů ve špatném stavu. I v tomto případě absence střechy nad hlavou symbolizovala nedostatek bezpečí a pohodlí. Myš nacházející se v tomto příbytku poukazuje zejména na to, v jakých podmínkách žijí Romové, hlavně ženy a děti. Podle zkušenosti zástupců z České republiky mnoho Romů musí žít v domech, které jiní lidé opustili, a žijí tak v nedůstojných podmínkách. Zvláště příklad Romských žen působivě dokládá, jak je bytová nouze úzce spjata se sociálně nevýhodným postavením a diskriminací. Delegáti například hovořili o sterilizaci a násilných potratech, které byly na Romských ženách provedeny proti jejich vůli.

Finská prezentace prezentovala úspěšný způsob, jak může být pozornost veřejnosti upoutána na jisté téma. Díky nenápadnému, ale záhadnému symbolu na odznaku (černému plameni) dokázala skupina dobrovolníků vzbudit dostatečnou pozornost a zahájit na toto téma debatu s jinými lidmi. Aktivisté zvýšili svou důvěryhodnost tím, že si po jeden den v roce vyzkoušeli život bezdomovce. Bylo shromážděno a v rámci další kampaně vydáno 850 zpráv shrnujících zkušenosti bezdomovců. Prostřednictvím této činnosti pak bylo možné začít pracovat na vytvoření husté sítě, kterou začali brát vážně i finští politici. Podle názoru delegace problém však zdaleka nebyl vyřešen, protože sliby ze strany politických činitelů často nereagují na reálné potřeby těch, kterých se dané problémy týkají. Delegace pak zahájila diskusi o tom, jak si od politických činitelů prostřednictvím zavedení konkrétních mechanismů efektivněji vymoci splnění jejich slibů.

Norská delegace se zaměřila na podobnou problematiku. Podle jejího názoru nestačí stále se dožadovat lepší pomoci těm, kterých se to týká. Klíčovým problémem je jak, do jaké míry a jakým způsobem je pomoc bezdomovcům ve skutečnosti poskytována. V mnoha případech – jak delegace uvedla – by k tomu, aby bylo problému bezdomovců a jiným formám vyloučení ze společnosti zabráněno, stačil lidštější přístup ze strany úřadů, který by

* Kniha amerického spisovatele Josepha Hellera.

byl v souladu s reálnými potřebami těchto lidí. Tak jako tak chybí jednotný přístup v rámci jednotlivých politických sfér. V této souvislosti skupina norských delegátů upozornila na další problém: norská vláda se zavázala snížit výskyt bezdomovectví o třicet procent, což je sice ctižádostivý záměr, ale delegace vidí vážnější problém v tom, že sedmdesát procent bezdomovců nebude mít možnost svou situaci změnit.

Chudoba a migrace

Irská delegace prostřednictvím svého příspěvku upozornila na situaci přistěhovalců. Podle jejího názoru je třeba se zaměřit na šest základních oblastí týkajících se životních podmínek. Zaprvé delegáti zmínili nedostatečnou finanční podporu. Každý dospělý žadatel o azyl v Irsku má právo obdržet 19,10 eur na týden, zatímco děti mají nárok na poloviční částku. Stejně jak tomu je v ostatních státech Evropské unie tito lidé nesmějí pracovat. Jídlo je podáváno v jídelnách, ale často nejsou respektovány náboženské zvláštnosti. Každopádně je všem záhadou, jak mohou žadatelé o azyl v Irsku za těchto podmínek vést důstojný život. Druhým problémem je zneužívání a omezená mobilita pracovníků cizí národnosti. Mnoho lidí, kteří se přistěhovali za prací, má pracovní povolení jen na omezenou dobu, což je v důsledku činí silně závislými na jejich zaměstnavatelích. Nejsou dodržovány platové podmínky a zaměstnanecké standardy a pracovníci jsou udržováni v neustálém strachu, že svou práci ztratí a budou deportováni. Zaměstnanost – jež pro jiné lidi znamená klíč k účasti na životě společnosti – je v případě těchto lidí používána k jejich spoutání! Zatřetí musí přistěhovalci bojovat s rasismem a diskriminací, někdy dokonce ve formě fyzických útoků. Zvláštním druhem diskriminace je začtvrté neodpovídající uznání (formální) kvalifikace. Mnohým přistěhovalcům proto bylo znemožněno najít si práci, která by odpovídala jejich vzdělání. Paradoxem integrace je na jedné straně neustálá nutnost jedněch o zvýšení své kvalifikace za účelem zlepšení pozice na trhu práce, druhým je naopak možnost vlastního zdokonalování odepřena. Pátým problémem je situace takzvaných „neregistrovaných přistěhovalců“, jejichž počet roste v celé Evropě. Tato skupina lidí je obzvláště postižena vyloučením ze společnosti a diskriminací, protože se z důvodu, že nemá platné povolení k pobytu, nemůže domoci žádných práv či sociálních služeb. A konečně zašesté, problém vyloučení ze společnosti představuje také omezená možnost setkat se se svou rodinou. Žadatelé o azyl a lidé, co se stěhují za prací, nedisponují přímým právem na to, aby se za nimi mohli přestěhovat také členové jejich rodin. Může trvat roky, než budou splněny formální předpoklady, což bude pro všechny, jichž se to týká, znamenat značné emocionální vypětí.

Právo na účast ve společnosti jako povzbuzení do budoucna

Prezentace z Litvy a Lotyšska téměř poeticky ztvárnily touhu lidí žijících v chudobě po zlepšení svých podmínek. Lidé zejména z postkomunistických zemí procházejících transformací jsou v některých případech svědky velkých sociálních rozdílů. Sociální dávky neodpovídají rostoucím nákladům na živobytí, sociální služby, které kdysi byly zdarma, už nejsou pro chudé dostupné, nebo byly úplně zrušeny. Tuto situaci lotyšská delegace zobrazila prostřednictvím stylizované květiny, jako symbolu života, která se snaží prorazit sněhovou pokrývkou. Vzhledem k tomu, že život lidí žijících v chudobě je často bezbarvou, neradostnou existencí, má tato květina prázdné okvětní lístky. Existuje však naděje, že do roku 2010 bude dosaženo lepšího života, i když například před deseti lety byl vstup Lotyšska

do Evropské unie naprosto nepředstavitelný. Ve spolupráci s nevládními organizacemi byly podniknuty první kroky ve vypracování národních akčních plánů zaměřených proti chudobě, vyloučení ze společnosti a na větší účast těch, kterých se dané problémy týkají.

Chudoba je součástí sociální reality také v Litvě. Vlastní zkušenost litevské delegace a výměna informací na bruselských setkáních vyzněla ve smyslu, že chudoba a vyloučení ve společnosti jsou ve skutečnosti jiné, než jak o nich hovoří statistiky či průzkumy. Existuje mnoho šedých témat a šedých zón, které ve většině případů nelze vědecky vyjádřit. Vzájemná výměna zkušeností byla tedy v rámci hledání způsobu, jak se s chudobou a vyloučením ze společnosti vypořádat, neocenitelnou. Litevská delegace prezentovala svíci, která je jednoznačným symbolem naděje a která znamená posílení účasti a poskytnutí pomoci, aby si lidé mohli pomoci sami. Knot měl symbolizovat lidi žijící v chudobě a vosk chudobu samotnou, rozsvícení svíce pak podání pomocné ruky. Jakmile však svíce začne hořet, hořící knot vosk stráví, a tak nejen že zanikne sám, ale odstraní i chudobu.

Boj proti chudobě jako politický mandát

Prezentace EAPN, Výboru pro sociální ochranu, belgického federálního ministerstva sociální integrace a Evropské komise nejdříve dala najevo, že tato forma výměny názorů je brána vážně i ze strany těchto institucí a že vedla k hlubokému zamyšlení nad jejich vlastní rolí v celém tomto procesu.

Objekt, který prezentovala EAPN, na jednotlivých stranách kostky ztvárňoval, jak bylo šest setkání, která se konala v Bruselu, důležité pro ty, jichž se daná problematika týká. I když na každé setkání může být pozván jen omezený počet lidí, zkušenost ukázala, že jeho příprav se na národní úrovni účastní stále více lidí. Tyto akce podporují vytvoření mostů mezi těmi, kdo danými problémy trpí na jedné straně, a společností a politickou scénou na straně druhé. V některých členských státech začala být navíc organizována následná setkání a zainteresovaní lidé začali podnikat nové iniciativy. Myšlenka setkání lidí žijících v chudobě tedy začíná nést stále více ovoce. Sociální situace se však v mnoha případech mění jen pozvolně, a v některých případech se dokonce stále horší. Diskuse o způsobech boje s chudobou a vyloučením ze společnosti byly také často vedeny přísně technokratickým způsobem. Tak převládl dojem, že politická sféra se vlastně točí v kruhu. Bruselská setkání a objekt prezentovaný EAPN upozornily na to, že za všemi problémy a výzvami, o kterých členské státy podávají dlouhé zprávy, jsou lidé, jež jsou ochotni a schopni vzít osud do svých rukou.

Výbor pro sociální ochranu prezentoval rudý megafon, jenž symbolizoval dvojí závazek či funkci. Setkání lidí žijících v chudobě na jedné straně fungovala jako zesilovač. Hlasy lidí, kterých se daná problematika týká, se spojily a byly slyšet dokonce i v evropských orgánech jako je například Výbor pro sociální ochranu. To pro jejich členy znamenalo povinnost stát se v rámci svého bezprostředního pole působnosti tlampačem zájmů těchto lidí.

Belgické federální ministerstvo sociální integrace ztvárnilo svou roli prostřednictvím skládací židle. Symbolizovala závazek spočívající na úřednících podílet se na hledání řešení. Účast zde byla chápána jako chování se k lidem s úctou a udělení si času na vyslechnutí jejich potřeb. V tomto smyslu i místo konání konference, Palais d'Egmont, znamenalo vyjádření

úcty těm, kterých se dané problémy týkají. Aby tito lidé mohli rovnocenně zasednout ke stolu, musí být zajištěna jejich přímá účast,. Z tohoto pohledu byla přenosná skládací židle také symbolem ochoty kdykoli se sejít se všemi zainteresovanými osobami.

Evropská komise prezentovala model malého cirkusu, který především symbolizoval jistý nedostatek struktury a odvážných činů. Byl však také symbolem organizačního umění a úspěšného představení, na kterém se podílí velký počet více či méně působivých elementů se značným talentem pro improvizaci. Cirkus je místem, které se vyznačuje tolerancí, kde se setkává mnoho různých lidí a spolu s obecenstvem vytváří něco výjimečného. V cirkusu bývá také uspokojena touha překonat sám sebe, stejně jako zvědavost spočívající v překročení hranic. A někdy je představení balancováním na laně. Stručně řečeno, cirkus je místem, kde je mnoho koleček spojeno v soukolí a které lidem umožňuje udělat něco pro druhé.

4 Výsledky workshopů a plenární schůze

S ohledem na výsledky, jež přinesla předchozí setkání, účastníci v rámci uspořádaných workshopů diskutovali o výzvách a hlavních tématech týkajících se sociální integrace a také otázky, jak by mohl být v budoucnu dopad konferencí dále zvyšován. Byl projednán velký okruh témat: možnosti dětí a mládeže v oblasti vzdělávání a výcviku, podpora (aktivní) integrace na trhu práce, problém nejisté práce, chudoba dětí, rodin a rodičů samoživitelů, ubíjející dlouhodobá chudoba a zamezování mezigenerační chudobě, boj s bezdomovectvím, integrace přistěhovalců a národnostních menšin, zapojení lidí, kterých se dané problémy týkají, do asistenčních a poradních struktur a také posilování jejich aktivní účasti.

Výsledky workshopů byly v rámci jednotlivých skupin zaznamenány a shrnuty do krátké zprávy pro plenum, které poté byly projednávány v rámci závěrečné diskuse. Zapojili se do ní také Jérôme Vignon, ředitel direktorátu pro sociální ochranu a integraci, Elise Willameová, předsedkyně evropského Výboru pro sociální ochranu a Renzo Fior, předseda organizace Emmaus International, kteří dali členům pléna možnost, aby jim kladli otázky.

Výsledky workshopů¹

Podíváme-li se na výsledky workshopů, vzpomeneme si na symboliku kostky. Přes mnohé zprávy, které vyzněly ve smyslu, že je třeba zlepšit životní podmínky lidí žijících v chudobě, byla také zdůrazněna skutečnost, že chybí odpovídající celkové struktury. Stojí za povšimnutí, že žádný z účastníků workshopů se nezmínil o integrované národní politice, jejímž cílem by byl boj s chudobou a vyloučením ze společnosti. Zejména na místní úrovni bylo u určitých cílových skupin dosaženo dílčích úspěchů a bylo zahájeno mnoho projektů a iniciativ, ale tyto činnosti nejsou strukturovány do žádné obecnější strategie. Také Otevřená metoda koordinace vypracovaná v rámci lisabonské strategie a národní akční plány na boj proti chudobě a vyloučení ze společnosti se většinou delegátů nejevily být součástí promyšleného politického plánování v jednotlivých členských státech. Některé členské státy si navíc nejsou vědomy věcí, které jsou v jiných členských státech součástí běžné praxe. Tato výměna názorů se však ukázala plodnou, došlo ke konfrontaci myšlenek a zkušeností, například jak lépe oslovit jednotlivé cílové skupiny.

V této souvislosti je třeba říci, že otázka chudoby a vyloučení ze společnosti byla bezpochyby začleněna do programu na všech politických úrovních. V jednotlivých členských státech roste povědomost o tom, že k tomu, aby lidem mohlo být umožněno žít jejich životy a přebrat za ně odpovědnost, je třeba konkrétní pomoci a větší účasti. Podle názoru lidí, kterých se tyto problémy týkají, jsou největšími překážkami boje proti chudobě a vyloučení ze společnosti diskriminace, stigmatizace, rasismus a xenofobie, ale také nedostatek politické vůle a v některých případech skutečná neschopnost efektivnějšího přerozdělení majetku společnosti ve formě sociálních dávek a sociálních služeb. Je tedy zřejmé, že tato

¹ Úplná zpráva z workshopů je k dispozici na www.eapn.org v sekci Evropská setkání lidí žijících v chudobě.

problematika představuje úkol pro společnost jako celek a je třeba, aby ji ve společné evropské sněmovně kolektivně projednávaly všechny členské státy. Zatímco výsledky workshopů poukazují na tyto strukturální problémy, vyjádřené požadavky a doporučení však také – podle účastníků – stanovují možná východiska dalšího rozvoje.

Podpora všeobecných politických strategií zaměřených na boj s chudobou

Jeden delegát to vyjádřil stručně a výstižně: nikdo nechce žít v chudobě a žádné dítě nikdy neřekne, že až bude velké, chce být chudé. Systém sociálního zabezpečení v jednotlivých členských státech musí tedy zajistit, aby byla chudoba vymýcena. A není to pouze problém nových středoevropských a východoevropských členských států, ve kterých se v problematické situaci nacházejí zejména senioři, ale také národnostní menšiny (hlavně Romské komunity). Také v jiných členských státech s podstatně lépe fungujícím systémem sociálního zabezpečení sociální výhody (například pro rodiny či děti) nezajišťují, že každý, kdo obdrží sociální dávky a sociální služby, žije nad hranicí chudoby. Obzvláště palčivým problémem je zde růst počtu 'chudých pracujících'. Mnozí musí čelit chudobě, i když chodí do práce. Do všeobecné politické strategie zaměřené na boj proti chudobě a vyloučení ze společnosti je tedy třeba začlenit výzvy, které byly formulovány v rámci workshopů, týkající se spravedlivých pracovních podmínek a platů, rozumné výše minimálního platu, neomezeného přístupu ke vzdělání, výcviku a zdravotním službám, vhodné ochrany dětí a rodin a také omezení diskriminace a všech typů (gendrově podmíněných) znevýhodnění. Za účelem dosažení většího pokroku v této oblasti delegáti požadují, aby se otázka chudoby a vyloučení ze společnosti stala hlavním tématem ve všech oblastech politiky.

Lidé žijící v chudobě často nejsou slyšet a nejsou schopni upoutat pozornost veřejnosti na svou situaci. Výzva k lepšímu přístupu ke vzdělání má v této souvislosti dvojí význam. Na jedné straně je co nejvyšší úroveň vzdělání efektivní zbraní proti chudobě a na straně druhé může být vzdělání také uplatněno v rámci šíření většího množství informací o situaci lidí na okraji společnosti. Celkem vzato, komplexní politické strategie lze vzhledem k boji proti chudobě a vyloučení ze společnosti dosáhnout pouze je-li účast těch, kterých se dané problémy týkají, brána vážně a je dále prohlubována. Přijetí je ústředním klíčovým slovem na obou stranách, zejména pokud jde o debatu o způsobech, jak docílit lepší sociální integrace. V tomto smyslu jsou členské státy vyzývány k tomu, aby zvážily rozšíření a rozvoj nových přístupových cest. V rámci jednotlivých workshopů bylo popsáno několik myšlenek a nových postupů (v otázce bezdomovců, seniorů atd.). Účast však neznamená pouze to, že se lidé, kterých se tyto problémy týkají, zapojí do života společnosti, ale implikuje také výzvu adresovanou politickým činitelům, aby na problémy těchto lidí reagovali a snažili se je řešit. Příklady uvedené v rámci workshopů dokládají, že v jednotlivých členských zemích je stále dostatek prostoru pro zlepšení.

Odpovídající řízení daných činností musí být dále zdokonalováno na všech úrovních. Zprávy z workshopů upozornily na to, že hlavní problém boje proti chudobě a vyloučení ze společnosti spíše než v nedostacích v oblasti legislativy spočívá v konkrétní realizaci opatření. Jsme tedy svědky toho, že nejsou dodržovány zákony, nebo jsou ze strany daných zodpovědných orgánů interpretovány omezeným způsobem. Často se setkáváme se špatnou organizací strategií. Proto jeden z workshopů vyzval k tomu, aby se zákony

přízpůsobily lidem, a nikoli naopak. Účastníci také hovořili o nedostatcích v této oblasti, totiž o implementaci mezinárodního práva do národní legislativy. S praktickým uplatněním jednotlivých práv dále souvisí zajištění přístupu ke všem sociálním a kulturním službám, které společnost nabízí. I zde problém nespočívá pouze v tom, že odpovídající služby chybí, ale také v tom, že lidi odrazují úřednické procedury, a tak se i ti, kteří mají na dané výhody nárok, těchto výhod 'dobrovolně' vzdávají (problém šedé zóny). To má za následek výzvu ve formě závazku adresovanou všem orgánům a agenturám, které poskytují informace těm, jichž se dané problémy týkají. Právní jistota je břímě, které spočívá na politických představitelích vzhledem k občanům. Pokud je za práva třeba bojovat, ať už v rámci úřadů, nebo u soudu, dochází k ještě většímu odsunutí lidí žijících v chudobě na okraj společnosti.

Účastníci setkání považují mnohorozměrnou politickou strategii v rámci boje proti chudobě a vyloučení ze společnosti, překlenující opatření zaměřená na dílčí politické oblasti, za nezbytnou, ale prosazují také přímou a cílenou podporu určitých skupin obyvatelstva. Nejvyšší prioritou se tedy týká poskytnutí zvláštní ochrany ženám a dětem, odstranění diskriminace přistěhovalců a národnostních menšin a také přijetí účinných opatření proti bezdomovectví. Je však třeba zdůraznit, že by nemělo docházet k tomu, aby lidé přecházeli z jednoho projektu do druhého, ale aby jim bylo v rámci udržitelného procesu umožněno rozvíjet jejich schopnosti a vědomosti.

Požadavky na evropské úrovni

Účastníci vyzývají Evropskou unii, aby blíže přezkoumala své politické strategie, hlavně pokud jde o jejich negativní dopad na znevýhodněné skupiny lidí. V rámci workshopů byl vyjádřen názor, že například liberalizace služeb má často negativní dopad na lidi žijící v chudobě, hlavně pokud jde o zdravotní péči nebo dodávky energie. Je požadováno, aby bylo podrobněji analyzováno vzájemné působení jednotlivých faktorů. V tomto smyslu bylo také apelováno na to, aby setkání lidí žijících v chudobě pokračovala a fungovala jako informační platforma. Aby konference získaly ještě prominentnější postavení na politické scéně, mělo by být zváženo rozšíření okruhu jejich účastníků. Zúčastnění si například stěžovali na to, že nejsou přítomni žádní zástupci Evropského parlamentu, a navrhli, že by v budoucnu měli být přizváni také zástupci zaměstnavatelů.

Další konkrétní výzva adresovaná Evropské unii se týká zaujetí rozhodnějšího postavení v debatě o minimálních platech a minimálních příjmech, které by byly stanoveny jako evropský sociální standard a představovaly by účinnou zbraň proti chudobě. Otázkou však zaprvé je, jaký by měl být poměr mezi minimální mzdou a minimálním příjmem, které by lidem zajišťovaly důstojný život. Na druhé straně vyvstává problém vymezení evropské minimální mzdy a evropského minimálního příjmu. Konkrétním návrhem bylo zavedení košíku základních druhů zboží a základních služeb, na základě kterého by v rámci členských států bylo možné stanovit odpovídající minimální příjem a jiné sociální dávky.

Podle názoru účastníků konference musí Evropská unie zvýšit své úsilí a učinit evropský sociální model vyváženějším a harmoničtějším. Realizace lisabonské strategie ukázala, že Otevřená metoda koordinace s sebou nese závazek učinit konkrétní politické kroky. Lidé, kterých se dané problémy týkají, její realizaci tedy považují za dobrovolnou. Evropská

komise také byla vyzvána k tomu, aby více, než tomu bylo doposud, dbala o to, aby členské státy do národní legislativy začlenily konvence a předpisy zaměřené na boj proti chudobě a vyloučení ze společnosti a na ochranu lidských práv a aby jejich ustanovení také dodržovaly. Delegáti se domnívají, že by v tomto směru bylo vhodné, aby byla do Evropské ústavy začleněna Charta základních práv.

Účastníci setkání by také uvítali, aby strukturální fondy Evropské unie byly lépe a udržitelněji rozvrženy také v rámci boje proti chudobě. Problémem je příliš krátké trvání jednotlivých projektů. Závazek odevzdat v krátkých intervalech stále inovativnější návrhy projektů zabraňuje vytvoření udržitelné sociální infrastruktury a rozvoji strukturálních a postupně stále dokonalejších způsobů financování. V této souvislosti bylo poukázáno na to, že místní a regionální iniciativy by měly mít větší podporu.

Příspěvky hostů

Jérôme Vignon, ředitel direktorátu pro sociální ochranu a integraci

Jérôme Vignon ve svém příspěvku zdůraznil význam evropského ústavního procesu. Bez závazného právního rámce by Evropská unie v boji proti chudobě a vyloučení ze společnosti nemohla učinit odpovídající opatření. V tomto směru bylo důležitým krokem správným směrem přijetí Amsterodamské dohody, jež byla podepsána v roce 1997 a vstoupila v platnost v roce 1999, po čemž by ovšem mělo následovat podniknutí kroků v rámci vytvoření společné ústavy.

S otázkou unijního právního rámce je úzce spjata také problematika příspěví Evropské komise k vytvoření závazných minimálních sociálních standardů. Evropská komise by jinak nemohla po jednotlivých členských státech požadovat dodržování závazků, i kdyby to mělo přispět k větší harmonizaci Evropského sociálního modelu a k boji proti chudobě a vyloučení ze společnosti. Vytyčené cíle a jejich splnění jsou v pravomoci jednotlivých členských států. V tomto smyslu námitka, že je Evropská komise v této oblasti příliš pasivní, neobstála. Vzhledem k tomu, co bylo řečeno, budou Evropská komise a Výbor pro sociální ochranu usilovat o to, aby bylo dosaženo stavu, kdy budou v oblasti sociální ochrany jasněji vymezeny cíle a aby jejich splnění mělo závaznější charakter. Je tedy třeba, aby přístup k odpovídajícímu minimálnímu příjmu byl dán do jednoznačnější souvislosti se stanoveným košíkem základních druhů zboží a základních služeb, které by občanům měly být k dispozici.

Jérôme Vignon se domnívá, že Evropská unie může dosáhnout větších úspěchů. Evropská unie ve všech ekonomických oblastech disponuje nejkompexnějším systémem bezpečnosti práce a zdravotní péče; byl zahájen sociální dialog. Mnoho věcí bylo zdokonaleno, zejména na poli ochrany proti diskriminaci. Lidé v rámci Evropské unie nyní například mají právo zahájit řízení proti diskriminaci, což by mohlo pomoci zlepšit situaci hlavně v případě Romů. V souvislosti se sociálním fondem byly vytvořeny specifické programy na podporu práce s přistěhovalci.

To vyvrací názor, že lisabonská strategie posloužila pouze ekonomickým zájmům. Členskými státy byl uložen závazek, aby v rámci boje proti chudobě a vyloučení ze společnosti vypracovaly strategie, aby zdokonalily výměnu zkušeností, zlepšily úroveň dostupných informací a jejich porovnatelnost vzhledem k životním podmínkám v Evropě. Nakonec

Vignon zdůraznil ústřední roli, kterou představuje mobilizace zainteresovaných lidí a obnovení ústavního procesu za účelem posílení sociálního rozměru EU.

Elise Willame, předsedkyně Výboru pro sociální ochranu

Podle Elise Willameové Výbor pro sociální ochranu pracuje na tom, aby byly lidem žijícím v chudobě a vyloučení ze společnosti vytvořeny lepší podmínky účasti. Lisabonská strategie a cíle, které byly v jejím rámci stanoveny, již v tomto ohledu obsahovaly jasné závazky spočívající na členských státech. Mnoho nevyřešených problémů, které byly v souvislosti s 6. evropským setkáním lidí žijících v chudobě zmíněny, jsou součástí těchto cílů. Tato témata byla také zahrnuta do programu evropských institucí a národních vlád. Nicméně je třeba se ujistit o tom, že političtí činitelé na všech úrovních skutečně pracují na tom, aby těchto vytyčených cílů bylo dosaženo.

Pokud jde o to, jak by mohla být lisabonská strategie realizována efektivnějším způsobem, Elise Willameová upozornila na potřebu dalšího posilování účasti těch, kterých se daná problematika týká. To souvisí s úkolem spočívajícím v rozvoji dialogu na všech úrovních. Další prostředkem, který Willameová považuje za nutný pro budoucí činnost, jsou nová mezinárodní setkání.

Účast ovšem také znamená brát lidi vážně. V tomto smyslu Willameová vyjádřila obavu zúčastněných ohledně potenciálního negativního dopadu liberalizace služeb a stanovila pro Výbor pro sociální ochranu úkol spočívající v získání jasnějšího náhledu na sociální dopad jeho budoucích iniciativ. Zároveň delegáty ujistila o tom, že výbor nadále hodlá být místem, kde dochází k výměně zkušeností a podpoře jejich zájmů.

Renzo Fior, předseda organizace Emmaus International

V rozporu s výzvami, které na setkání často zaznívaly, souvisejícími s větší státní podporou místních iniciativ a nevládních organizací, Renzo Fior došel k závěru, že organizace by za účelem ochrany své nezávislosti měly usilovat o získání nezávislosti, spíše než o uzavření smluv o financování. Práce organizace Emmaus potvrdila zkušenosti účastníků 6. setkání. Hlavní snahy se soustřeďovaly na to, aby lidem žijícím v chudobě a vyloučení ze společnosti byla navrácena důstojnost. V tomto směru bylo pro zainteresované lidi také důležité, aby se vymanili z trvalé závislosti na sociálních dávkách, protože se tím připravují o možnost žít život, o kterém mohou svobodně rozhodovat.

Renzo Fior se domnívá, že není realistické očekávat, že bude cílů vymezených v rámci lisabonské strategie dosaženo do roku 2010. Vzhledem k tomu, že chudoba a vyloučení ze společnosti naopak stále roste, je podle jeho názoru nejasné, jaký průlom lze v budoucích třech a půl letech očekávat. Princip tržní ekonomiky jako základ Evropské unie je navíc z jeho pohledu v rozporu s požadavkem na plnou integraci všech občanů. Renzo Fior nakonec vyjádřil názor, že liberalizační politika a privatizace, zejména v oblasti dodávky veřejných služeb (energie, pitné vody), s sebou nese nové formy vyloučení ze společnosti.

Proto se politici zavázali k tomu, že budou lidem žijícím v chudobě a vyloučení ze společnosti naslouchat. V tomto smyslu bylo 6. setkání, stejně jako předchozí konference, významným přispěním v oblasti podpory práv na to, být vyslechnut.

5 Závěrečná prohlášení

Franz Thönnnes

Státní sekretář federálního ministerstva práce a sociálních věcí

Franz Thönnnes zdůraznil, že pro 6. setkání byly příznačné konstruktivní rozhovory a diskuse, z kterých si všichni zúčastnění mohli odnést nové dojmy a stanoviska. Akce prokázala, že setkání lidí žijících v chudobě mají smysl. Podle názoru Franze Thönnese jsou obzvláště významné tři aspekty. Zaprvé to, že od roku 2001 bylo možné posílit účast lidí žijících v chudobě na politické diskusi a statutárním procesu na evropské i národní úrovni. Zadruhé obraz chudoby a vyloučení ze společnosti nabyl hmatatelnějších rozměrů a díky tomu, že jsou brány v potaz specifické okolnosti, je teď také pochopitelnější. A zatřetí mnoho příkladů ukázalo, že zapojení těch, kterých se dané problémy týkají, do politického procesu může mít pozitivní dopad na překonání jejich situace a vyřešení problémů. To je jasně viditelné na mnoha fórech jak na místní, tak na regionální či národní úrovni, kterých se tito lidé účastní.

Motto německého předsednictví v Radě Evropy bylo: „Spojenými silami k sociální Evropě - k sociálnímu světu!“ Vytvoření důvěry a přijetí sociální Evropy bude možné, pouze pokud bude pro lidi přijatelné, že tato Evropa nabízí řešení pro všechny občany. V tomto smyslu setkání ukázala, že zkušenost s chudobou není nezměnitelným osudem, k němuž jsou daní lidé odsouzeni. Každý den prokazují značné nasazení a kreativitu a snaží se o to, aby jejich požadavky byly slyšet. Politici a vládní činitelé lidem žijícím v chudobě musí naslouchat, aby získali potřebné informace, kterých pak budou moci využít v rámci svých politických aktivit, a aby ve prospěch těchto lidí mohli učinit opatření. Lidé žijící v chudobě potřebují pomoc ze strany státu i společnosti. To znamená jak pomoc, aby si mohli pomoci sami, tak minimální míru spolehlivé sociální ochrany. Tyto minimální standardy zahrnují zejména uspokojení potřeb lidí, kteří jsou vinou nemoci, handicapu či nepříjemných okolností, nebo také kvůli nízké úrovni vzdělání příliš vzdáleni požadavkům trhu práce. Ale týkají se také spravedlivého platu, střechy nad hlavou, zdravotní péče a přístupu ke vzdělání již od nejranějšího věku.

Ludo Horemans

Předseda EAPN

Podle Luda Horemanse setkání ukázala, že Evropská unie je daleko od toho, aby v boji proti chudobě a vyloučení ze společnosti dosáhla svých cílů. Rok 2010 je již za rohem a to znamená, že boj musí pokračovat ještě intenzivněji. Vyzval k tomu, aby se nezapomínalo na skutečnost, že chudoba a vyloučení ze společnosti jsou nespravedlností, která v jedné z nejbohatších částí světa nesmí být tolerována. Zvláště na evropském setkání by delegáti

nikdy neměli zapomínat na skutečnost, že problém boje s chudobou a vyloučením ze společnosti nabral celosvětových rozměrů. Odstranění chudoby je spojené s celou řadou postupů. Zásadní otázkou je, aby nebylo opomíjeno to, že politika musí být zaměřena na boj proti chudobě, nikoli proti chudým. Ústředním tématem boje proti chudobě je vypracování plánů na dostatečný minimální příjem, spravedlivou mzdu, účast na všech úrovních, a to zejména účast těch, kterých se problém chudoby konkrétně týká.

Davor Dominkuš

Úřadující generální ředitel pro sociální otázky Ministerstva práce, rodiny a sociálních věcí Slovinské republiky

Davor Dominkuš vyjádřil své přesvědčení, že pro všechny zúčastněné setkání představovalo osobní obohacení. Prostřednictvím působivého popisu situace, který v některých případech podali ti, jichž se problém chudoby týká, zdůraznil potřebu pokračování boje proti chudobě a vyloučení ze společnosti. Je zejména nutné, aby byl těmto lidem zajištěn přístup ke všem oblastem vzdělání, práce, bydlení, zdravotní péče i sociálních a kulturních služeb. Boj proti chudobě je ve Slovinsku jedním z ústředních témat, v jehož rámci hraje důležitou roli národní akční plán. Politická strategie zaměřená na boj proti chudobě a vyloučení ze společnosti zahrnuje opatření, jejichž cílem je umožnit lidem, kterých se dané problémy týkají, aby si byli schopni pomoci sami, ale také preventivní kroky zaměřené v první řadě na předcházení chudobě a vyloučení ze společnosti. Výsledky této strategie jsou viditelné ve formě pozitivních trendů a poklesu chudoby ve Slovinsku. Aby bylo zajištěno dosažení ještě lepších výsledků je však potřeba stálého dialogu, a to jak na národní, tak na regionální i místní úrovni. Účelem 6. setkání bylo připomenutí důležitosti začlenění těch, kterých se problém chudoby a vyloučení ze společnosti týká. V tomto smyslu se slovinské předsednictví v Evropské radě bude snažit intenzivně pokračovat v plánování dalších diskusí, které zde byly zahájeny, a připraví pozvánky na 7. setkání lidí žijících v chudobě.

Příloha 1: Závěry 6. evropského setkání lidí žijících v chudobě, uskutečněného za německého předsednictví, prezentované Radě pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a spotřebitelské záležitosti 30. a 31. května 2007

Bylo vítáno, že jarní zasedání Evropské rady zdůraznila důležitost sociálního rozměru Evropy a zvýšila vůli posílit ekonomickou a sociální soudržnost v Evropě. Stejně tak bylo oceněno, že jarní zasedání Evropské rady vyjádřilo souhlas s tím, že budou ve zvýšené míře zohledněny společné sociální cíle v rámci lisabonské strategie, a bylo zdůrazněno, že Evropská unie může uspět, jedině pokud bude spolu s ekonomickým pokrokem zajištěna odpovídající sociální ochrana. V tomto směru musí být vypracovány společné minimální standardy a nástroje Otevřené metody koordinace se budou muset více zaměřit na nejdůležitější problémy.

Bylo potvrzeno, že otevřený dialog mezi lidmi postiženými chudobou a vládními představiteli u příležitosti evropských setkání lidí žijících v chudobě je důležitý pro vymezení Otevřené metody koordinace na evropské úrovni. Šesté evropské setkání lidí žijících v chudobě poukázalo na to, že účast lidí postižených chudobou z členských zemí se od jejich počátku v roce 2001 zvýšila. Setkání zintenzivnila výměnu zkušeností mezi lidmi žijícími v chudobě z členských zemí a nastartovala učební proces. To přispělo ke stanovení a posílení forem účasti a vytvoření sítě mezi lidmi vyloučenými ze společnosti v rámci členských států, čímž bylo dosaženo jisté míry pokroku zejména na místní úrovni. V důsledku toho byly položeny základy pro posílení politické i občanské účasti lidí, kterých se dané problémy týkají.

Ale bylo také zaznamenáno, že v rámci spolenectví lidí postižených chudobou a jejich integrace ze strany vlád v rámci národních strategií, které je v některých členských státech stále třeba zdokonalovat, existují značné rozdíly. Německé předsednictví EU proto zdůraznilo potřebu zvýšeného úsilí v oblasti zapojení všech zainteresovaných osob a vyzývá všechny členské státy, aby výsledky a závěry setkání lidí žijících v chudobě ve větší míře začlenily do své práce. Za účelem zajištění intenzivního a neustálého dialogu bylo doporučeno, aby delegáti v období mezi jednotlivými setkáními zůstali na místní úrovni v kontaktu se členy Evropského parlamentu. Dále bylo doporučeno, aby byl důsledněji uplatňován princip výměny názorů a v rámci oficiálních návštěv bylo usilováno o realizaci projektů, jejichž cílem je sociální integrace.

Zároveň bylo v diskusích v rámci šestého setkání o dalším budoucím rozvoji konferencí a rozšiřování jejich obecného zaměření poukázáno na to, že budoucí dialog by se měl zaměřit na stanovené konkrétní priority.

V rámci opatření zaměřených na sociální integraci by měl být kladen důraz na následující problematiku:

- Přijetí protipatření proti jakékoli formě vyloučení ze společnosti a diskriminace – jak ekonomických, tak sociálních – pro všechny lidi musí být zajištěn důstojný život. Posilování sociální soudržnosti je základem evropského sociálního modelu.
- Přizpůsobení trhu práce také lidem, kteří jsou mu nejvíc vzdáleni, a dát jim možnost ekonomické účasti. Musí být tedy využity všechny možnosti, aby lidé, jež jsou nejvíce vyloučeni, byli do společnosti aktivně integrováni. Aniž by byla opomíjena zásada, že práce se musí vyplácet, musí být pro všechny zajištěn adekvátní minimální příjem. Zároveň musí být lidem postiženým danými problémy nabídnut vyvážený systém podpůrných opatření v podobě aktivační politiky v rámci trhu práce a také přístup ke službám vysoké kvality. V této oblasti je prioritou přístup ke vzdělání a výcviku.
- Evropský sociální model musí být nadále rozvíjen prostřednictvím vypracování společných minimálních standardů a postupným dosahováním společných cílů v oblasti zaměstnanosti, sociální ochrany a sociální integrace. To také zahrnuje odpovídající zajištění živobytí lidí, kteří nejsou schopni sehnat práci, a také toho, aby všichni lidé měli střechu nad hlavou a přístup ke všem zdravotním i sociálním službám. Je také potřeba, aby v rámci odpovídajících hostitelských zemích bylo důstojně nakládáno s přistěhovalci a byla podporována jejich sociální integrace.
- Je striktně vyžadováno, aby bylo vyvinuto patřičné úsilí zaměřené na omezení chudoby dětí. Nejdůležitějším cílem je zabránit tomu, aby děti raného věku byly opomíjeny v procesu sociální integrace, a tak připraveny o další možnosti. Proto musí být zvýšeno úsilí zaměřené na integraci rodičů, zejména samozivitelů, v rámci trhu práce. Za účelem zajištění rovného přístupu ke vzdělání pro všechny a zabránění tomu, aby chudoba přecházela z generace na generaci, musí být zdokonalena péče o děti do tří let.
- Aby mohlo být dosaženo dostatečného pokroku v boji proti chudobě a vyloučení ze společnosti, je nutné do tohoto procesu zapojit všechny zodpovědné a zainteresované osoby jak na evropské, tak na národní úrovni. Pokud jde o naplánování, realizaci a monitorování opatření a hodnocení jejich výsledků, přínosu a udržitelnosti, je nezbytným předpokladem úsilí na všech úrovních – v rámci jednotlivých vlád, občanské společnosti, výzkumu i skupin osob, kterých se tyto problémy týkají. Tento proces může být posílen vymezením cílů na národní úrovni.

Dodatek 2: Účastníci

RAKOUSKO				
Paní nebo slečna	KORTSCHIKOVA	Llubov	Omega	inode.667619@inode.at
Pan	SCHÜTTE	Michael	Augustin Street paper	michiwi@hotmai.com
Paní nebo slečna	HIPTMAIR	Sylvia	Österreichische Plattform für Alleinerziehende	
Pan	GACH	Peter	SHG	peter.gach@chello.at
Paní nebo slečna	GURTNER	Christine	Vereine Pe-le	c.gurtner@edw.or.at
BELGIE				
Pan	TILQUIN	Franck	New Solidarities (Nová Solidarita)	sn.secretariat@skynet.be
Paní nebo slečna	TONNEAU	Nicole	Belgian Network against Poverty (Belgická síť proti chudobě)	nicton@skynet.be
Pan	ROSIERS	Paul	Belgian Network against Poverty (Belgická síť proti chudobě)	
Paní nebo slečna	STEPMAN	Patricia	Belgian Network against Poverty (Belgická síť proti chudobě)	
Pan	RENAULT	Michaël	Belgian Network against Poverty (Belgická síť proti chudobě)	mickael.renault@no-log.org
BULHARSKO				
Pan	MINEV	Douhomir	EAPN Bulgaria (Evropská síť proti chudobě Bulharsko)	perspekt@tradel.net
Pan	YOSIFOV	Boris	EAPN Bulgaria (Evropská síť proti chudobě Bulharsko)	perspekt@tradel.net
Pan	NIKOLOV	Aleksandar	EAPN Bulgaria (Evropská síť proti chudobě Bulharsko)	perspekt@tradel.net
Pan	MINKOV	Tzvetan	Union of Pensioners (Spolek penzistů)	perspekt@tradel.net
ČESKÁ REPUBLIKA				
Paní nebo slečna	ZUROVCOVA-SEVCIKOVA	Hana	Občanské Sdružení Vzájemné Soužití	hnizdo.souziti@seznam.cz
Paní nebo slečna	HOLUBOVA	Sona	Občanské Sdružení Vzájemné Soužití	hnizdo.souziti@seznam.cz
Paní nebo slečna	GOLOVA	Bohdana	Nový Prostor	dasha@novyprostor.cz
Paní nebo slečna	VILOVA	Barbora	Občanské Sdružení Vzájemné Soužití	hnizdo.souziti@seznam.cz
Paní nebo slečna	SMARHOVYCOVA	Jolana	Občanské Sdružení Vzájemné Soužití	hnizdo.souziti@seznam.cz
KYPR				
Paní nebo slečna	KAZANZIS	Ninetta	EAPN Kypr (Evropská síť proti chudobě Kypr)	ninetak@cytanet.com.cy
Paní nebo slečna	APOSTOLIDOU	Frosso	Pancyprian Single Parent Association (Celokyperská asociace samoživitelů)	ninetak@cytanet.com.cy
Pan	TSIAKLIS	Kyros	United Cypriot Pensioner's Association (Sjednocená asociace kyperských penzistů)	ninetak@cytanet.com.cy
Paní nebo slečna	KOUFOU	Andri	EAPN Kypr (Evropská síť proti chudobě Kypr)	ninetak@cytanet.com.cy
DÁNSKO				
Paní nebo slečna	VEJBO	Dorthe	Kofoeds School (Škola Kofoeds)	Dorthev@kofoedschkole.dk
Paní nebo slečna	ANNALISE	Bay France	Sand	frufance@msm.com
Paní nebo slečna	METTE	Jensen	Kofoeds School (Škola Kofoeds)	sommerflug@hotmai.com
Pan	HOLMGREN	René	Sand	holren@ofir.dk
ESTONSKO				
Paní nebo slečna	TEDER	Pille	Tallinn Child Support Centre (Talinnské středisko pro podporu dětí)	pille.teder@lastetuqi.ee
FINSKO				
Pan	HONKONEN	Antti	Finnish association of Healthy Lifestyles (Finská asociace zdravého životního stylu)	antti.honkonen@elamantapaliit.fi
M	HUOTARI	Kai	EAPN Finsko (Evropská síť proti chudobě Finsko)	kai.hotari@gmail.com
Paní nebo slečna	SINNENMAA	Kati	Finnish association of Healthy Lifestyles (Finská asociace zdravého životního stylu)	sinnenmaa@gmail.com
Paní nebo slečna	KOSONEN	Maria	Espoon Olarin Seurakunta	maria.kosonen@olarinseurakunta.fi
Paní nebo slečna	MULARI	Aila	Midas Touch Contact Center (Stýčné středisko Midas Touch)	aila.mulari@pp.inet.fi
FRANCIE				
Paní nebo slečna	COLINET	Geneviève	EAPN France (Evropská síť proti chudobě Francie)	memaine8@orange.fr
Paní nebo slečna	CATTELOTTE	Sophie	Tous pour un (Všichni pro jednoho)	
Pan	PECCAVET	Jeremy	Armée du Salut (Zbraň záchran)	streetpec@yahoo.fr
Pan	PARIS	Jean-Claude	Alerte - la parole du citoyen (Bděllost – občanské slovo)	parissjc@yahoo.fr
Paní nebo slečna	POILVERT	Virginie	La parole du citoyen (občanské slovo)	virginie.poilvert@laposte.net
NĚMECKO				
Paní nebo slečna	BIEHN	Erika	EAPN Germany (Evropská síť proti chudobě Německo)	bagshi.erika@web.de
Pan	KADIOFSKY	Peter	Hilfe Im Norland	kadiofsky@web.de

Pan	SCHMIEDL	Robert	Region Erwerbslosenausschuss Göttingen	RBSmiedl@yahoo.com
Pan	JECKEL	Wolfgang	Bundes Betroffenen initiative	lag.jeckel@web.de
Paní nebo slečna	SCHMIDT	Dorothee	VAMV Single parents organisation (Organizace samoživitelů VAMV)	dorothyphoesmith@hotmail.com
Pan	SCHRÖTER	Jens	Bag-Shi	institut-angewandte.armut@web.de
ŘECKO				
Paní nebo slečna	PAPAGIANOGLOU	Liza	EAPN Greece (Evropská síť proti chudobě Řecko)	ttsitsipa@yahoo.gr
Paní nebo slečna	SIDIROPOULOS	Odysseas	Pamponian association "ARGO"	
Paní nebo slečna	SARANTOPOULOU	Kyriakoula	Daily center "Ariadni" (Denní středisko "Ariadni")	
Paní nebo slečna	PECHLIVANIDOU	Elena Margarita	Pah-nhellenic Association of Members of One parents families (Panhelénská asociace členů samoživitelských rodin)	
Paní nebo slečna	PAPAGIANOGLOU	Elisavet	EAPN Greece (Evropská síť proti chudobě Řecko)	suath@otenet.gr
MAĎARSKO				
Pan	BEKE	Marton	Hungarian Anti Poverty Network (Maďarská síť proti chudobě)	hapn@hapn.hu - beke.marton@hapn.hu
Paní nebo slečna	GYIMESINE FRENYO	Borbála	Hungarian Anti Poverty Network (Maďarská síť proti chudobě)	bfranyo@freemail.hu
Pan	SCHWOLCZ	Istváan	Hungarian Anti Poverty Network (Maďarská síť proti chudobě)	sistvan@freemail.hu
Pan	BIRI	Imre	Hungarian Anti Poverty Network (Maďarská síť proti chudobě)	biri.imi@citromail.hu
Paní nebo slečna	RUGYAINÉ MAJOR	Eva	Hungarian Anti Poverty Network (Maďarská síť proti chudobě)	majorevi@citromail.hu
IRSKO				
Paní nebo slečna	LYNCH	Kay	Northside Community Law Centre & EAPN Ireland (Northsidské komunitní právní středisko a Evropská síť proti chudobě Irsko)	emilek@eircom.net
Paní nebo slečna	MBUGUA HENRY	Salome	Migrant women's Network (Síť přistěhovalých žen)	
Pan	DHALA	Egide	Centre integration education of migrants (Středisko integračního vzdělávání přistěhovalců)	
Pan	BHATNAGAR	Rajat	Rendez-vous Restaurant (Restaurence Rendez-vous)	rajatbhatnagar@hotmail.com
Pan	GERMAN	Maria Lourdes	Migrants Rights Centre Ireland (Středisko pro práva přistěhovalců Irsko)	malourdes_german@yahoo.com
ITÁLIE				
Paní nebo slečna	MANZARI	Laura	Associazione Europa (Asociace Evropa)	asceuropa@libero.it
Pan	ARSENE	Ciprian		cipano_ro@libero.it
Paní nebo slečna	BIBLYV	Oksana	Casa Editrice Ottopagine (Vydavatelství Ottopagine)	oksana.bybliv@virgilio.it
Paní nebo slečna	MATERA	Rosa	Associazione Europa (Asociace Evropa)	rosamatera2005@libero.it
Paní nebo slečna	IMBIMBO	Fiorella	Ass. Amici di Piazza Grande (Asociace Přátel Velkého Náměstí)	
Pan	BATTAGLIA	Giuseppe	Il Pioppo (Topol)	beppebattaglia46@libero.it
LOTYŠSKO				
Paní nebo slečna	ALERE	Elina	SKALBES Eapn Latvia (Lotyšsko)	elina.alere@inbox.lv
Paní nebo slečna	DANCE	Gunta	DZILE Centre for psychological aid & education (Středisko pro psychologickou pomoc a vzdělání DZILE)	guntadan@inbox.lv
Paní nebo slečna	KRAGE	Edite	Support centre for NGO's of Northern Kurzeme (Středisko podpory pro nevládní organizace Severního Kurzemu)	edite.krage@talsi.lv
LITVA				
Pan	ZALTAUSKAS	Martinas	EAPN Lithuania (Evropská síť proti chudobě Litva)	martinas@nisc.lt
Paní nebo slečna	ZURAVLIOVA	Olga	Information & Support Centre (Informační a podpůrné středisko)	OLIA@NISC.LT
Paní nebo slečna	URBONIENE	Elena	EAPN Lithuania (Evropská síť proti chudobě Litva)	elena-urg@yahoo.com
Paní nebo slečna	JAZUKEVICIUTE	Jurate	EAPN Lithuania (Evropská síť proti chudobě Litva)	juratejazz@yahoo.com
LUCEMBURSKO				
Paní nebo slečna	GALLO	Marianne	EAPN Luxembourg (Evropská síť proti chudobě Lucembursko)	marianne.gallo@eapn.lu
Paní nebo slečna	MEYERS	Mary-Anne		stellamania999@yahoo.de
Pan	OLK	Tom	Interactions Faubourg (Interaekce Fauburg)	lenertz@schlaifmillen.lu
Pan	REDIN	Toto	Interactions Faubourg (Interaekce Fauburg)	lenertz@schlaifmillen.lu
MALTA				
Paní nebo slečna	GAUCI	Dolores	Richmond Foundation (Nadace Richmond)	richmond@vol.net.mt
Paní nebo slečna	SAID	Dianne	Richmond Foundation (Nadace Richmond)	richmond@vol.net.mt
Paní nebo slečna	MICALLEF	Bridget	Richmond Foundation (Nadace Richmond)	richmond@vol.net.mt
Paní nebo slečna	VELLA	Helen	Richmond Foundation (Nadace Richmond)	richmond@vol.net.mt
NIHOZEMÍ				
Paní nebo slečna	SMEEKES	Alida	EAPN Netherlands (Evropská síť proti chudobě Nizozemí)	salida@zonnet.nl
Pan	TE BRAKE	Henk	Raad Sociale Zaken	henktebrake@home.nl
Pan	VAN OSTAYEN	Rien	Raad Sociale Zaken	rien31@hetnet.nl
Paní nebo slečna	VAN VLIET	Marjo	Raad Vlaardingen	marjo_van_vliet@hotmail.com
Paní nebo slečna	VAN SAMBEECK	Maria	EAPN Netherlands (Evropská síť proti chudobě Nizozemí)	mariavansambeeck@hetnet.nl

NORSKO				
Paní nebo slečna	KARLSEN	Eva	Welfare Alliance (Aliance sociální péče)	eva@velferdsalliansen.no
Paní nebo slečna	FRAGAAT	Liv Airin	Total rehab	livairin@hotmail.com
Paní nebo slečna	JOHNSEN	Anne Beate	Welfare Alliance (Aliance sociální péče)	annebeate@yahoo.no
Pan	SOLVANG	Rolf	SON Offenders organisation (Organizace obránců SON)	Rolf.Solvang@met.no
Pan	ODLAND	Terje	Welfare Alliance (Aliance sociální péče)	terje@verferdsalliansen.no
POLSKO				
Paní nebo slečna	WALCZYK	Dagmara	Barka Foundation for Mutual help (Nadace pro vzájemnou pomoc Barka)	dagamarawalczyk@wp.pl
Pan	SZCZERBA	Stanislaw		dagamarawalczyk@wp.pl
Pan	POTOCKO	Dariusz	SIW Barka Association (Asociace SIW Barka)	darek.dani@poczta.onet.pl
Paní nebo slečna	SZAFRANSKA RATAJCZAK	Irena	Social Cooperative RIKSZA (Společenské družstvo RIKSZA)	dagamarawalczyk@wp.pl
Pan	SMURA	Janusz	Shelter for Homeless people (Útulek pro bezdomovce)	dagamarawalczyk@wp.pl
Paní nebo slečna	PIOTROWSKA	Kornelia	Centre of Social Integration (Středisko společenské integrace)	kornelia-piotrowska@wp.pl
PORTUGALSKO				
Paní nebo slečna	PACHECO	Vanda	Center for Social studies (Středisko pro společenská studia)	vanda@ces.uc.pt
Pan	MARTINS PEREIRA NUNES	Paulo	Fundação para o Desenvolvimento da Zona Historica do Porto	nunes.Jpaulo@gmail.com
Paní nebo slečna	COELHO	Helena	Associação Desenvolvimento Bem-estar Social Cruz da Picada	cjcp@clix.pt
Paní nebo slečna	FERNANDO	Silva	Association des Aveugles	fernandosivavieira@sapo.pt
Paní nebo slečna	AMORIM	Ana	Association des Aveugles	social@acapo-brage.org.pt
SLOVENSKO				
Paní nebo slečna	MACAKOVA	Slavka	Center for sustainable development (Středisko pro udržitelný vývoj)	macakova@ke.etp.sk
SLOVINSKO				
Pan	NOUHOUM	Ibrahim	Humanitas	inouhoum@yahoo.fr
Pan	BAJEC	Anton	Institute for Parenthood & Family (Ustav pro rodičovství a rodinu)	anton.bajec@siol.net
Pan	ATT	Ivan		
ŠPANĚLSKO				
Paní nebo slečna	OSETE	Cristina	Emmaus	emausmur2004@yahoo.es
Pan	TORRES BETANCOURT	Jamilis		-
Paní nebo slečna	MORON CUESTA	Soraya		-
Pan	ASENSIO GARCIA	Jorge		-
M	AGUSTIN Gil	Ruiz		-
Pan	GUILLEN RODRIGUEZ	Rogelio		-
ŠVÉDSKO				
Pan	JORGENSEN	Johannes	EAPN Sweden (Evropská síť proti chudobě Švédsko)	joh.j@telia.com
Pan	ANDERSSON	Kent	EAPN Sweden (Evropská síť proti chudobě Švédsko)	-
Pan	ANDERSSON	Thomas	EAPN Sweden (Evropská síť proti chudobě Švédsko)	-
Pan	LUOMA-PANTI	Nehry Erik	EAPN Sweden (Evropská síť proti chudobě Švédsko)	-
Pan	LINDQUIST	Peter	EAPN Sweden (Evropská síť proti chudobě Švédsko)	allhemsgatan@hotmail.com
VELKÁ BRITÁNIE				
Paní nebo slečna	RAMADAN	Nazek	Migrant & Refugee Empowerment (Svéprávnost Přistěhovalců a uprchlíků)	naek@migrants.org.uk
Paní nebo slečna	AL- ABEEDI	Amal	MRC Anti poverty group (Skupina proti bídě MRC)	amma123477@hotmail.com
Pan	ISMAIL	Abdi	MRC Anti poverty group (Skupina proti bídě MRC)	eastafricansociety@yahoo.co.uk
Pan	MANAHIL	Ahmed	MRC Anti poverty group (Skupina proti bídě MRC)	manahil@btinternet.com
Paní nebo slečna	BAILEY	Patricia	ATD Fourth World (ADT čtvrtý svět)	-
Pan	NEVILLE	Seamus	ATD Fourth World (ADT čtvrtý svět)	daviesm@atd-UK.org
FACILITÁTOŘI				
Paní nebo slečna	SMEEKES	Anouschka	EAPN Nederland (Evropská síť proti chudobě Nizozemi)	anuschka_smeekes@yahoo.co.uk
Paní nebo slečna	MOSER	Michaela	EAPN Austria (Evropská síť proti chudobě Rakousko)	michaela.moser@akis.at
Pan	WESTERHEIM	Dag	Verferdsalliansen, Norway (Verferdsalliansen, Norsko)	daq@vferdsalliansen.no
Paní nebo slečna	GORIS	Josée	PPS Social Integration, Belgium (PPS Společenská integrace, Belgie)	Josee.Goris@mi-is.be
Pan	PAIVA	Julio	EAPN Portugal (Evropská síť proti chudobě Portugalsko)	julio.pavia@reapn.org
Paní nebo slečna	DIERCKX	Danielle	University of Antwerp, Belgium (Univerzita v Antverpách, Belgie)	danielle.dierckx@ua.ac.be
Pan	VEREECKEN	Léopold	Belgian Forum of fight against Poverty (Belgické fórum boje proti bídě)	l.vereecken@skynet.be
Paní nebo slečna	CALVANELLI	Laura	Caritas, Italy (Charita, Itálie)	lcalvanelli@yahoo.it
Pan	ORAVEC	Laco	Milan Simecka Foundation, Slovakia (Nadace Milana Šimečky)	laco@nadaciams.sk
Paní nebo slečna	CESARINI SFORZA	Letizia	CILAP EAPN Italy (CILAP Evropská síť proti chudobě Itálie)	lcsforza@fastwebnet.it

Paní nebo slečna	HERMANS	Marja	Welzijnszorg vzw, Belgium (Welzijnszorg vzw, Belgique)	marja.hermans@welzijnszorg.be
Pan	MARGUERY	Olivier	Armée du Salut, France (Zbraň záchrany, Francie)	oliviermarguery@free.fr
Paní nebo slečna	MURPHY	Dearbhal	FEANTSA	office@feantsa.org
Paní nebo slečna	GERONDAL	Micheline	EAPN (Evropská síť proti chudobě)	micheline.gerondal@eapn.skynet.be
NĚMECKÝ EU PŘEDSEDNICKÝ ÚŘAD				
Pan	MÜNTEFERING	Franz	Federal Minister of Labour and Social Affairs (Federální ministr práce a sociálních věcí)	
Pan	THÖNNES	Franz	Parliamentary State Secretary, Member of Parliament (Parlamentní státní tajemník, člen parlamentu)	franz.thoennes@bmas.bund.de
Paní nebo slečna	LETZNER	Peggy	Federal Ministry of Labour and Social Affairs (Federální ministerstvo práce a sociálních věcí)	peggy.letzner@bmas.bund.de
Dr	HÖGL	Eva	Federal Ministry of Labour and Social Affairs (Federální ministerstvo práce a sociálních věcí)	eva.hoegl@bmas.bund.de
Paní nebo slečna	HUXHOLD	Erika	Federal Ministry of Labour and Social Affairs (Federální ministerstvo práce a sociálních věcí)	Erika.Huxhold@bmas.bund.de
Pan	BUCK	Ute	Federal Ministry of Labour and Social Affairs (Federální ministerstvo práce a sociálních věcí)	ute.buck@bmas.bund.de
Paní nebo slečna	KUCK-SCHNEEMELCHER	Daniela	Federal Ministry of Labour and Social Affairs (Federální ministerstvo práce a sociálních věcí)	daniela.kuck-schneemelcher@bmas.bund.de
Paní nebo slečna	SELL	Daniela	Federal Ministry of Labour and Social Affairs (Federální ministerstvo práce a sociálních věcí)	daniela.sell@bmas.bund.de
Pan	IRLENKAEUSER	Rainer	Federal Ministry of Labour and Social Affairs (Federální ministerstvo práce a sociálních věcí)	rainer.irlenkaeuser@bmas.bund.de
Dr	KOPPERNOCK	Martin	Federal Ministry of Labour and Social Affairs (Federální ministerstvo práce a sociálních věcí)	martin.koppernock@bmas.bund.de
Pan	MEICHSNER	Ermano Dietrich	Permanent representation (Stálé zastoupení)	hdietrich.meichsner@diplo.de
Dr	CHRISTEN	Torsten	Permanent representation (Stálé zastoupení)	torsten.christen@diplo.de
Pan	KLITSCHER	Stephan	Permanent representation (Stálé zastoupení)	stephan.klitscher@diplo.de
Paní nebo slečna	SURMANN	Anja	Federal Ministry of Labour and Social Affairs (Federální ministerstvo práce a sociálních věcí)	anja.surmann@bmas.bund.de
Pan	JOBELIUS	Sebastian	Federal Ministry of Labour and Social Affairs (Federální ministerstvo práce a sociálních věcí)	sebastian.jobelius@bmas.bund.de
Pan	DEISCHL	Romeo	Federal Ministry of Labour and Social Affairs (Federální ministerstvo práce a sociálních věcí)	romeo.deischl@bmas.bund.de
Paní nebo slečna	WILDING	Lilly	Federal Ministry of Labour and Social Affairs (Federální ministerstvo práce a sociálních věcí)	lilly.wilding@bmas.bund.de
EVROPSKÁ KOMISE				
Pan	SPIDLA	Vladimir	Commissioner for Employment, Social Affairs and Equal Opportunities (Komisař pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti)	
Pan	VIGNON	Jérôme	DG Employment & Social Affairs (Generální ředitelství pro zaměstnanost a sociální věci)	
Pan	LELIE	Peter	DG Employment & Social Affairs (Generální ředitelství pro zaměstnanost a sociální věci)	peter.lielie@ec.europa.eu
Pan	SAINT-DENIS	Antoine	DG Employment & Social Affairs (Generální ředitelství pro zaměstnanost a sociální věci)	antoine.saint-denis@ec.europa.eu
Paní nebo slečna	PARASKEVAS	Marie-Anne	DG Employment & Social Affairs (Generální ředitelství pro zaměstnanost a sociální věci)	marie-anne.paraskevas@ec.europa.eu
Pan	CALANDRINO	Michele	DG Employment & Social Affairs (Generální ředitelství pro zaměstnanost a sociální věci)	michele.calandrino@ec.europa.eu
Paní nebo slečna	HÖFS	Silke	Trainee EU Commission (Školitelská Evropská komise)	silke.hoefs@gmx.de
Pan	SAHA	David	Trainee EU Commission (Školitelská Evropská komise)	David-Christopher.Saha@ec.europa.eu
HOSTÉ				
Paní nebo slečna	WILLAME	Elise	Director General SPF Sécurité sociale- SPC, Chair (Generální ředitel SPF, Sociální zabezpečení- SPC, Předseda)	elise.willame@minsoc.fed.be
Pan	SIVONEN	Lauri	Council of Europe, Human Rights (Evropská rada, Lidská práva)	lauri.sivonen@coe.int
Pan	FIOR	Renzo	Emmaüs International	
Pan	ANDERSON	Jan	Chair, Committee on Employment and Social Affairs- European Parliament (Předseda komise pro zaměstnanost a sociální věci – Evropský parlament)	
Paní nebo slečna	NIKITENKO	Nathalie	Permanent representation France (Stálé zastoupení Francie)	nathalie.nikitenko@diplomatie.gouv.fr
Paní nebo slečna	SEARA SOTO	Delmira	Permanent representation Spain (Stálé zastoupení Španělsko)	delmira.seara@reper.mae.es
Paní nebo slečna	RABAU	Muriel	Permanent representation Belgium (Stálé zastoupení Belgie)	muriel.rabau@diplobel.fed.be
Pan	DRAGANOV	Dragomir	Ministry of Labour & Social policy, Bulgaria (Ministerstvo práce a sociální politiky, Bulharsko)	draganov@misp.government.bg

				g markus.seppelin@stm.fi
Pan	SEPPELIN	Markus	Ministry for Social Affairs & Health, Finland (Ministerstvo pro sociální věci a zdravotnictví, Finsko)	
Paní nebo slečna	GREGORCOVA	Silvia	Ministry of Labour, social affairs & family, Slovak Republic (Ministerstvo práce, sociálních a rodinných věcí, Slovenská republika)	gregorcova@employment.gov.sk
Pan	CENDELJ	Ivan	Ministry of Labour, social affairs & family, Slovak Republic (Ministerstvo práce, sociálních a rodinných věcí, Slovenská republika)	ivcen@volja.net
Paní nebo slečna	WEINANDY	Brigitte	Ministry of Family and Social Integration, Luxembourg (Ministerstvo pro rodinu a sociální integraci, Lucembursko)	brigitte.weinandy@fm.etat.lu
Pan	OLBRICH	Eduard	Federal Ministry for Social Affairs & Consumer Protection, Austria (Federální ministerstvo pro sociální věci a ochranu spotřebitele, Rakousko)	eduard.olbrich@bmsk.gv.at
Paní nebo slečna	FITZGERALD	Niamh	Department of Social & Family Affairs, Ireland (Úřad pro sociální a rodinné věci)	niamh.fitzgerald@welfare.ie
Paní nebo slečna	MICALLEF	Therese	Ministry of Family and Social Integration, Luxembourg (Ministerstvo pro rodinu a sociální solidaritu, Malta)	therese.a.micallef@gov.mt
Pan	ERDELYI	Akos	Ministry of Social Affairs and Labour, Hungary (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Maďarsko)	erdelyi.akos@szmm.gov.hu
Pan	BURSTON	Chris	Dpt. For Work & pensions, U.K (Oddělení práce a penzí Spojeného Království)	chris.burston@dwp.gsi.gov.uk
Pan	VANDENBUSSCHE	Johan	Federal Ministry for Social Integration, Belgium (Federální ministerstvo pro sociální integraci, Belgie)	johan.vandenbussche@p-o.be simon.underwood@newcastle.gov.uk
Pan	UNDERWOOD	Simon	Newcastle City Council, U.K. (Rada města Newcastle, Spojené Království)	
Paní nebo slečna	DECHAUX	Marie Héléne	Ministry for Employment, housing & Social cohesion, France (Ministerstvo pro zaměstnanost, bytovou politiku a sociální soudržnost, Francie)	marie-helene.dechaux@sante.gouv.fr
Rev.	HEIDTMANN	Dieter	European Churches Conference (Konference Evropských církví)	dht@cec-kek.be
ms	LAPIERRE	Angélique	Ministry of Social Affairs, France (Ministerstvo sociálních věcí, Francie)	angelique.lapierre@sante.gouv.fr
Paní nebo slečna	GOLDHOORN	Tidde	Permanent Representation of the Netherland (Stálé zastoupení Nizozemí)	tidde.goldhoorn@minbuza.nl
Paní nebo slečna	TIRRONEN	Pia	EU Agency for Fundamental Rights (Evropská agentura pro základní práva)	pia.tirronen@fra.europa.eu
Paní nebo slečna	ZAJAROSOVA	Zuzana	Ministry of Labour & Social Affairs, Czech Republic (Ministerstvo práce a sociálních věcí, Česká republika)	zuzana.zajarosova@coe.int
Paní nebo slečna	SZARAZ	Krisztina	European Parliament, Hungary (Evropská parlament, Maďarsko)	edit.bauer-assistant@europarl.europa.eu thomas.schwarz@fra.europa.eu
Pan	SCHWARZ	Thomas	European Agency for Fundamental Rights (Evropská agentura pro základní práva)	
Paní nebo slečna	KING	Brenda	President EESC Section Employment, Social Affairs & Citizenship (Předseda EESC oddělení zaměstnanosti, občanských a sociálních věcí)	brenda@acdiversity.org
Pan	VAN GEERTSOM	Julien	President, PPS Social Integration, Belgium (Předseda PPS Společenská integrace, Belgie)	Julien.Vangeertsom@mi-is.be
Pan	LOURDELLE	Henri	ETUC European Trade Unions (Evropské odbory)	HLOURDEL@ETUC.ORG
Pan	TEUSCHER	Tobias	Commission des droits de la femme & de l'égalité des chances (Komise pro práva žen a rovné příležitosti)	tobias.teuscher@ulb.ac.be ayeaye@dignityinternational.org
Pan	ANDRADE	Simone	Dignity International (Mezinárodní důstojnost)	g stephen.barnett@socialeurope.com
Pan	BARNETT	Stephen	European Social Network (Evropská sociální síť)	
Paní nebo slečna	HÄRTWIG	Anja	Eurochild (Evropské dítě)	info@eurochild.org roshan.dipuppo@socialplatform.org
Paní nebo slečna	DI PUPPO	Roshan	Social Platform, Director (Sociální platforma, ředitel)	
Pan	DEVOS	Jacques	Emmaüs International	j.devos@swing.be
Pan	GUENTNER	Simon	Eurocities (Evropská města)	s.guentner@eurocities.be
Paní nebo slečna	WELFORD	Sarah	Organising Committee, ATD Fourth World (Organizační komise, ADT čtvrtý svět)	swelf2005@yahoo.fr
SLOVINSKÉ MINISTERSTVO				
Pan	DOMINKUS	Davor	Ministry of Labour, Family social affairs & family, Slovenia (Ministerstvo práce, sociálních a rodinných věcí, Slovinsko)	davor.dominkus@gov.si
Paní nebo slečna	OSLAJ	Danica	Ministry of Labour, Family social affairs & family, Slovenia (Ministerstvo práce, sociálních a rodinných věcí, Slovinsko)	DANICA.OSLAJ@GOV.SI
PŘEDSEDOVÉ				
Prof. Dr.	HUSTER	Ernst-Ulrich	Protestant University of Applied Sciences – Bochum (Protestantská univerzita aplikovaných věd – Bochum)	Ernst-Ulrich.Huster@t-online.de
Biskup	JEPSEN	Maria	Northelbian Evangelical-Lutheran Church (Severolabská evangelicko-luteránská církev)	bischoefin.jepsen@nordelbien.de
ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA				
Dr	BOECKH	Jürgen	Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik (Ústav pro sociální práci a sociální pedagogiku)	juergen.boeckh@iss-ffm.de
AKADEMICKÁ KOMUNITA				
Dr	ZINIEL	Gerlinde	EU Foundation Improvement of Living & Work conditions (Evropská nadace pro zlepšování životních a pracovních podmínek)	gzi@eurofound.eu.int
Dr	JOHANSSON	Hakan	Växjö University, Sweden (Univerzita Växjö, Švédsko)	Hakan.johansson@vxu.se
Pan	FRAZER	Hugh	National University of Ireland, Maynooth (Národní irská univerzita, Maynooth)	hughfraser@eircom.net

Pan	MARLIER	Eric	CEPS/INSTEAD Research Institute (Lux) (Výzkumný ústav CEPS/INSTEAD, (Lucem.)	eric.marlier@ceps.lu
KOORDINACE				
Paní nebo slečna	GERONDAL	Micheline	Coordinator of the 6th Europ. Meeting (Koordínátor 6 evropského setkání)	micheline.gerondal@eapn.skynet.et.be
EAPN				
Pan	HOREMANS	Ludo	Organising Committee EAPN President (Organizační komise evropské sítě proti chudobě, předseda)	ludo.horemans@antwerpen.be
Pan	FARRELL	Fintan	Organising Committee EAPN Director (Organizační komise evropské sítě proti chudobě, ředitel)	fintan.farrell@eapn.skynet.be
Paní nebo slečna	GUEUDET	Audrey	EAPN, Information officer (evropská síť proti chudobě, informační úředník)	audrey.gueudet@eapn.skynet.be
KRESLIŘI				
Pan	VINCKE	Bob	Kreslíř	bob.vincke@telenet.be
Pan	DE BOLLE	Emiel	Kreslíř	emiel.de.bolle@telenet.be
FOTOGRAF				
Pan	DAKOUA	Raymond	Fotograf	raymond.dakoua@gmail.com
Švédská televize				
Pan	PILTZ	Mattias	Švédská televize	rantala@lsn.se
Paní nebo slečna	RANTALA	Janne	Švédská televize	rantala@lsn.se
Dobrovolníci				
Pan	VERECKEN	Nicolas	Dobrovolník	
Paní nebo slečna	JONES	Sian	EAPN, Policy Officer (Evropská síť proti chudobě, politický úředník)	sian.jones@eapn.skynet.be
Paní nebo slečna	FAZI	Elodie	EAPN, Policy Officer (Evropská síť proti chudobě, politický úředník)	elodi.fazi@eapn.skynet.be
Paní nebo slečna	CHAMPEIX	Claire	EAPN, Policy Officer (Evropská síť proti chudobě, politický úředník)	claire.champeix@eapn.skynet.be
Paní nebo slečna	NOLMANS	Cynthia	EAPN Office Manager (Evropská síť proti chudobě, vedoucí sekretariátu)	cynthia.nolmans@eapn.skynet.be
Paní nebo slečna	FLEMAL	Coralie	EAPN Secretary (Evropská síť proti chudobě, tajemník)	coralie.flemal@eapn.skynet.be
Pan	LEMMENS	Phlippe	EAPN, Financial Officer (Evropská síť proti chudobě, finanční úředník)	philippe.lemmens@eapn.skynet.be

Zadní strana

Poděkování:

Podporováno

Evropskou komisí a Belgickou vládou

Zorganizováno za asistence Evropské sítě proti chudobě (EAPN)

Zpravodaj: Dr. Jürgen Boeckh

Koordinátor: Micheline GERONDAL

Fotograf: Raymond DAKUA

Kreslení: Bob VINCKE & Emiel DE BOLLE

ISBN:

Ostatní jazykové verze zprávy jsou k dispozici na adrese www.eapn.org